



*Smuški tereni na Korošici*

*Foto Pelikan, Celje*

*Čebela Ana:*

## Ob Vstajenju pod Ojstrico

Prenočevala sem na najvišji kmetiji, pri Planinšku nad Lučami (ca 900 m).

Zbor ptičjega petja me je prebudil. Rano jutro. Solnce pošilja prve žarke skozi meglo ter ožarja zasnežene Savinjske velikane. Vabijo me v svoje belo kraljestvo. Da utešim hrepenenje, si oprtam nahrbtnik z velikonočnim brašnom. Smuči na ramo in že korakam v jutranje prebujenje gozda. Bilke so vse rosne od mučnega nočnega sna. Cvetice le počasi odpirajo svoja rožna ličeca solnčnim pramenom nasproti. Ptički neumorno žvrgolijo. Včasih prisluhnem šumenju suhega listja, pokanju vej... Divjačina se boji samotne popotnice. Beži tako previdno, da je še dobro ne ogledaš, pa je že ni. Morda je gams, divja koza, najbrž le strahopeten zajec.

Pot je pestra, polna življenja. Še zadnja strmina gozdne poti. Zares strm vzpon je kmalu za menoj.

Z vrha se poslavljam od mogočne Planinškove kmetije, ki kraljuje kakor zaklet grad med samimi gozdovi.

Daleč v dolini Podvolovljeku se vije bistra Lučnica. Onstran doline ponosno kraljuje Rogác (1557 m).

Sveže zeleni travniki, rjavo preorane njive, temni gozdovi, znanilci boginje Vesne — tu sem ne sega več Vaša zmagovalna pesem.

V Vodolah je raztrosil vihar mesto rožnega teloha snežinke... Sneg... sneg v bele poljane. Smuči na noge. Že drsim židane volje v novo zimsko življenje.

Pot mi ovira visoka Deska, lepa, ravna. Na desni stoji Veliki vrh (2111 m). Smuška steza je izpeljana lepo ob obronku Deske, preko Inkreta. Tu se cepi pot k stari Kocbekovi koči. Krasne snežne globeli brez dreves — malo smuka, a še več vzpona do najvišjega sedla: Pasje trate.

Ob jasnem vremenu je zimska markacija vidna daleč, tako da ne zgrešiš smeri.

V megli, snežnem viharju, pa ne bi tu pomagal ljubljanski »nebo-tičnik«. »Klopotec bi postavili,« mi je nekoč pojasnjeval bister nosač.

Divje bi tulil veter, v naših glavah bi se vrtelo z ritmom udarjajočega klopotca. Do onemoglosti bi se sukali po Pasjih tratih, ki so še ob lepem vremenu vse pasje.

Počivam. Veter se poigrava, a jaz se z njim bojujem. Tako lepo so Savinjski vrhovi povezani z belimi pajčolani! Samo Raduha je kakor z ostrim mečem odrezana od njih. Raduha naj bi samevala? Pa ni tako sama. Saj se k njej naslanja vulkanski Smrekovec. Še dalje segajo njena bela krila, dalje preko Mozirskih planin.

Veter je svoje igračkanje spremenil v divjaški ples. Ne dopusti mi, da bi gledala iz njegovega kraljestva po drugih vrhovih.

Oko mi boža Savinjske Alpe. Pozdravljena Ojstrica, izoblikovana v ponosno znamenje sredi belih poljan, pozdravljena! Tako blizu si mi, pa vendar se še izgubiš mojemu pogledu, preden prispem ob tvoje vznožje — Koroško sedlo.



Ojstrica Foto Pelikan, Celje

Pod sedlom se cepi letna steza v Robanov Kot. Pozimi se pa prismočamo do kapelice, zidanega znamenja vrh Robanovega Kota. Od tu občudujem ure in ure življenje belih strmih sten.

Solnčni žarki talé ledene verige snegu, v viharju nakopičenemu. Prost je in že pada po žlebovih preko skal, jih ruši ... dalje ... dalje. Drevesa se upogibajo njegovi glasni poti, ki bobni, šumi, poka. Odmev, pa še odmev, pa še odmev — in že je v dolini ogromen plaz. Z vrha Grofičke je potreboval le nekaj sekund.

Na Koroškem sedlu. Tu šele divjajo viharji! Vendar ni bojazni, da bi me odneslo, ker piha od vseh strani. Jedva lovim dih.

Bežen pogled na levo pod Ojstrico. V snežni poljani skrbno negovana, iz kamnov sestavljena šatulja z odtenki dima... koča!

Drsim, drsim. Za menoj snežni prah, pred menoj bela cesta preko Petkovih njiv, dalje v prepad — s 1500 metrskim skokom bi končala v dolini Kamniške Bele. Vendar to ni moj cilj.

Zmanjšujem ta smeli polet ter se ustavim pred visoko alpsko postojanko na Korošici.

Hotel, planinski hotel mi nudi okrepčilo po štiriurnem romanju s smučmi.

Velikonočno jutro!

Kakor da bi nalahko, ubrano potrkalivali velikonočni zvonovi z vrha Ojstrice! Z njimi me vabiš, Ojstrica, k velikemu dnevu, vstajenju našega velikega Vodnika.

Vabiš! Zvabila si me iz umazane, puste doline, me s tem sprostita vsakdanjosti in duševnih kriz.

Že stopam po tvojih snežnih strminah, vedra, mirna, pripravljena, da s teboj praznujem »A l e l u j o«.



Planinškova kmetija

Foto Pelikan, Celje

Janko Mlakar:

## Spomini in opomini

V.

Dokler nisem v Cilenšku, ki je zadnja leta prejel častni naslov »Bočki župnik«, našel zvestega planinskega druga, sem hodil po gorah večinoma sam. Za inozemske ture itak nisem mogel dobiti tovariša, pa ga tudi iskal nisem. Za ledeniške sem si v prvih letih svojega udejstvovanja kot planinec najemal vodnika. V poznejših letih sem marsikak ledenik tudi sam prehodil, pa nisem prav ravnal. To sem spoznal precej pozno, šele tam pod Vel. Bärenkopffom, ko sva s tova-

rišem Potočnikom vlekla Cilenška iz ledenega podzemskega sveta, v katerega se je hotel zaradi teže svoje telesnosti preseliti. Takrat sem se spomnil, da je znani Whymper nekje tole zapisal: »Kdor hodi po zgornjih (zasneženih) delih ledenikov, ne da bi se navezal na vrh, ni ravno treba, da bi se takoj prvokrat ponesrečil; bo se pa prav gotovo prej ali slej, če bo tako ravnal.«

Sploh pa prav rad priznam, da je nevarno hoditi samemu po gorah, kjer ni ne nadelanih ne zaznamovanih potov. Kdor se drži dosledno markacij, njemu tovariš ni ravno potreben; če si kaj polomi, da ne more ne naprej ne nazaj, naj lepo sede poleg pota, pa ga bo že kdo pobral. Vse drugače pa je, če plezaš ali hodiš sam po gorah, v katere cele tedne ali celo mesece ne zaide živa duša. V takem slučaju pomeni spahnjena ali zlomljena noga smrt. Marsikdo, ki je pustil svoje mlado življenje v planinah, bi bil rešen, če bi ne bil sam. To naj si zlasti zapišejo za uho (za desno ali levo) tisti, ki hodijo sami na težavne ture, pa morebiti niti ne povedo, kam gredo. Seveda, če jih ni nazaj, naj jih pa reševalci — iščejo!

Znani planinec Guido Lammer je nekje zapisal tele besede: »Jaz zase dobro vem, da se podajam v nevarnost, ker podzemam sam težke ture. Zato sem sam sebi odgovoren in drugega nikogar moja oseba nič ne briga. Priznam pa, da s tem izgubim vsako pravico do kakega reševanja v slučaju nesreče. Ker tudi nočem, da bi kdo zaradi mene tvegala svoje življenje, rajši ne povem, kam grem.«

Res pa je, da je jako prijetno, če hodiš takole sam po lepem božjem svetu in se ti ni treba na nikogar ozirati. Vsaj jaz sem ohranil najlepše spomine ravno s tur, na katerih sem bil čisto sam s seboj. Ne rečem, v mestih mi je bilo včasih dolgčas in sem pogrešal tovariša, v gorah pa nikoli. Velika prednost je že to, da si popolnoma svoboden. Vstaneš, kadar hočeš, greš kamor te veseli, počivaš, kjer se ti poljubi.

Cilenšku je gotovo še danes žal, da ni bil na Montblanku, ki mu je bil že tako blizu. Temu je bil pa kriv tovariš Jesih, ki sva ga bila vzela s seboj. Moj načrt je bil, da bi nas bil potegnil vlak iz Mestre naravnost v Chamonix. Tako bi se bili pripeljali tja še zadosti zgodaj, da bi bili lahko šli naprej do »hotela« Tete Russe. Naslednje jutro bi bili že na Montblanku. Toda Jesih je hotel med vožnjo v Milanu dobro večerjati in udobno spati; tako smo zamudili ugodno vreme. Namesto da bi bili v torek (v letu 1913.) prišli že z vrha, smo šele lezli po ovinkih, ki nas je po njih gnal vodnik Couttet, proti Aig. du Gouter. Naslednje jutro pa smo se kakor politični cucki gugali v dežju nazaj v Chamonix. Ko se je v petek zjasnilo, smo zopet poskusili svojo srečo ter jo to pot mahnili v Grands Mulets, menda samo zato, da smo v soboto zjutraj lahko šli v sneženem metežu in hudem mrazu čez La Jonction na postajo Les Bossons. Nato smo v nedeljo, naveličani brezuspešnih poskusov, obrnili negostoljubnemu Montblanku hrbet in se odpeljali domov. Ako bi bila tedaj s Cilenškom sama, bi bila — kaj ne? — gotovo prišla na vrh.

So pa tudi ture, katerih ne smeš podvzeti sam, če hočeš, da uspeš, in če ti je življenje ljubo. Sploh mora planinec, ki hodi sam, podvojiti previdnost in ubogati pamet.

Ko sem se v letu 1930. potikal po Verwallu in Silvretti, sem hotel preprečkati Visoki Riffler (3100 m) od Edmund Grafhütte do Blanških jezer (Blankaseen). Pot proti jezerom je zavarovana s klini in z žico. Zvečer sem v koči vprašal vodnika, ki je pripeljal nekega gospoda čez Riffler, če je še veliko snega, pa mi je to pot odločno odsvetoval:

»Der Weg ischt sehr 'bös'. Ne hodite sami, pa še brez derez! Plošče so še vse pokrite in deloma celo s čistim ledom, žice potrgane, klini pa se sploh ne vidijo izpod snega. Moj gospod bi mi bil kmalu ušel čez steno, če bi ga ne bil imel navezanega. V tem času (7. julij) je pot nevarna, zlasti, ko hodite sami.«

Jaz mu nisem verjel, ker sem mislil, da govori iz njega vodnik, ki bi rad kaj zaslužil. Pa je imel mož prav.

Naslednje jutro vreme ni bilo posebno ugodno. Z vrha sem videl samo del ceste čez Arlberg, pa še to mi je nevoščljiva megla kmalu pobrala. Ker sem se naveličal čakati, kdaj se bo kaj »odprlo«, sem se obrnil navzdol. Na škrbini med Rifflerjem in Blankahornom sem stopil na strmo snežišče. Upal sem, da bom našel kakšne stopinje, pa je prejšnji dan solnce zabilo vsako sled. Nekaj časa je še šlo, potem sem prišel do ledu. Strmina je bila vedno hujša, led pa vedno trši. Če bi bil vsaj videl, kako daleč sega snežišče! Pa je vse izginjalo v neprijazni sivi megli. Slišal nisem drugega kakor šušljanje vetra in rožljanje izsekanih ledenih koscev, ki so mi hiteli navzdol v globino ter mi kazali pot tja, kamor se pride tudi brez vrvi, cepina in derez. Začel sem premišljevati, ali bi ne bilo bolje, da bi se vrnil; in pamet mi je svetovala, naj ubogam izkušenega vodnika.

Ako bi bil imel tovariša, bi bil šel naprej. Morebiti bi bil tudi tako storil, akoravno sem bil sam, če bi bil le kakih dvajset let mlajši. Ker pa sem takrat celo po tirolskem merilu prišel že pred nekaj leti k pameti, sem jo ubogal. Mislim, da sem ravnal prav. V tem me je tudi potrjevala megla, ki mi je popolnoma zakrivala Riffler, ko sem nekaj ur pozneje poleg prvega Blanškega jezera kuhal čaj ter se grel na solncu.

Uverjen sem, da se ne motim preveč, ako trdim, da je marsikak ponesrečeni planinec postal žrtev bolj svoje trme, v kateri je silil naprej, nego gorá.

O Čopu (ali o Joži ali o Mihi, se ne vem več spomniti) sem bral v »Vestniku«, da se je vrnil s Špikove stene, ker se je čutil slabo raz-



*Lojze Cilenšek*



položnega. Zdi se mi, da je pokazal s tem močnejšo voljo, kakor pa, če bi bil plezal naprej ter tako morebiti ogražal sebe in tovariše. —

Omenil sem že, da sem hodil zato sam, ker nisem dobil pripravnega tovariša.

Leta 1905. sem gledal s Piz Morteratscha na Bernske Alpe. Najbolj všeč mi je bila Jungfrau. Toda vodnik se mi je zdel predrag. Zdaj sem torej začel iskati tovariša, ki bi bil prevzel polovico stroškov. Našel sem ga šele čez štiri leta v Cilenšku. — Nekdo mi je povedal, da je poljčanski župnik Lojze Cilenšek jako dober planinec. Peljal sem se k njemu ter ga vprašal, če pojde z menoj v Švico. Bil je takoj pripravljen. — Ker sem mislil, da ni vajen ledenikov, sva šla najprej za poskušnjo na Titlis, nato sva jo udarila na Jungfrau.

Na tej turi sem spoznal, da sem našel v Lojzetu tovariša, ki je še bolj navdušen za gore kakor jaz. Nobena pot mu ni bila prehuda ali predolga, drage volje in brez godrnjanja se je postil v jedi, pijači in spanju, seveda le takrat, kadar se je šlo za njegove ljube planine.

V istem letu (1912), ko so otvorili Dom na Vršiču, sva kolovratila po Goriških gorah. V najhujšem dežju sva prišla z Viša v Zajezero. Koča je bila tako polna, da sem jaz prenočil v obednici pod mizo. Večer sva prebila v družbi treh veselih visokošolcev, ki so bili namenjeni na Montaž po novi zavarovani poti čez severno steno. Lojze je v svoji prijazni zgovornosti seveda takoj izdal, da imava tudi midva ta načrt; zamolčal pa je važno okolnost, da sva, naveličana vednega dežja, načrt spremenila in zamenjala Montaž z — Višarjami.

Naslednje jutro je bilo proti vsemu pričakovanju krasno vreme. Da bi v hladu hodila, sem šel v spalnico po Lojza, pa se mu ni ljubilo vstati, češ da je za Višarje še ves dan čas. Obrnil se je na drugo uho in takoj zopet zaspal.

Ko pridem zopet v obednico, so bili visokošolci že pripravljeni na pot ter so me vprašali, če pojdeva z njimi. Takoj grem nazaj nad Lojza.

»Fantje vprašajo, če pojdeva z njimi na — Montaž.«

Da bi ga bili videli, kako hitro je vstal in se oblekel!

»Seveda pojdeva, seveda,« je godel in se hitel oblačiti. »Kar reci jim, naj nekoliko počakajo, bom takoj gotov.« Pri tej priliki naj se izpovem, da sva se z Lojzom včasih tudi sprla, pa navadno zato, ker je rad trdovratno trdil, da je kaka pot prava, ki se je pozneje skoraj vselej izkazala za napačno.

Z Montaža smo šli v Nevejo, tam prenočili ter se naslednje jutro napotili proti Kaninu. Vodil nas je Lojze, pa ne posebno dobro. Večkrat nas je zapeljal v napačno smer, kar sem moral potem jaz popravljati s pomočjo zemljevida. Slednjič pridemo do snežišča.

»Tako,« sem mu dejal, »zdaj nam pa pokaži, kje se pride do vstopa v skale.«

»Kar naravnost tukaj prečkajmo, pa bomo takoj tam,« je rekel s samozavestno gotovostjo ter jo je mahnil čez snežišče.

Ko smo trikrat »naravnost prečkali« in vselej napačno prišli, mu pravim precej nejevoljno: »Kaj se ne moreš prav nič spomniti, kje si šel v steno, ko si tod na Kanin lezel?«

»Saj nisem šel gor z Neveje, marveč z avstrijske strani.«

»Kaj potem govoriš tako, kakor bi poznal pot: 'Tu se gre,' tam se pride,' seveda, to je prava smer,' če pa nisi še nikdar tod hodil?«

»Jaz sem le mislil, da bo tako prav,« je odgovoril ravnodušno, ter se ogledoval, kje bi nam zopet kakšno novo napačno smer pokazal.

Pa ga nismo več poslušali. Jaz sem potem našel pravi vstop v steno, pa se mojim tovarišem ni ljubilo naprej. Ležali so ob snežišču ter mi klicali, naj pridem nazaj dol. Tako smo Kanin pustili in šli v Bovec.

Ker so fantje in Lojze hoteli biti v nedeljo pri otvoritvi Doma na Vršiču in sem moral jaz nadomestovati na Dovjem Aljaža, ki je blagoslovil to novo planinsko postojanko, smo šli na Vršič, in sicer po »bližnjici« čez — Jalovec. Tisto pot sem si dobro zapomnil.

Ko smo plezali po Travnikovi steni nizdol, sem naenkrat zaslišal nad seboj klic: »Kamen, kamen!«

Ozrl sem se ravno prav, da sem ga dobil v glavo. Sprožil ga je eden izmed fantov z vrvjo, ki jo je nosil na nahrbtniku. Zadel me je kamen v sence in kri mi je kapljala v gostih, debelih kapljah. Obvezan za silo, sem potem hodil kakor v omotici. Zdelo se mi je, da nosim na vratu namesto glave težek, napet boben. Šele na Vršiču se mi je popolnoma zbistrilo. Brez vsakega obotavljanja sem pustil tovariše v novozgrajenem domu, sam sem se pa obrnil proti Kranjski Gori.

Tam sem našel kar tri zdravnike, Tičarja, Plečnika in Stojca. Vsi trije so občudovali, kako lepo in snažno rano mi je zadal kamen. Stojc je še pripomnil, da me je udaril prav tam, kjer me je še lahko zadel brez večje škode. Tičar mi je nato rano zapel s klanfami, jo okrasil z lepim obližem ter mi naročil, naj pridem v nedeljo zopet, če me bo še glava bolela.

Nato sem še obiskal takratnega župnika Krajca. Našel sem ga v obednici v veseli družbi. Seveda sem moral opisati vso zgodbo, ki se je skrivala za obližem.

»Vidite, tako se godi, če človek hodi po gorah, kjer nima nič iskati,« je pripomnil eden izmed gospodov. »Ko sem poprej šel proti Pišnici, sem srečal nekega norca, ki jo je skupil v gorah. Glavo je imel tako obvezano, kakor bi bil nosil turban.«

»Ta norec sem bil jaz,« mu hitro pojasnim, pa ga nisem prav nič spravil v zadrego:

»No, da; povedal sem samo to, kar sem si mislil, ko ste opisovali svojo nezgodo.«

Na kako odkritosrčno sočutje planinec pač ne sme računati.

Ko sem se naslednje jutro na Dovjem zbudil, sem se takoj potipal za glavo, če me še boli, pa rane niti čutil nisem. Zato pa me je začela zopet roka boleti. Na sestopu z Jalovca sem namreč padel tako nerodno, da sem si skoraj roko spahnil. Ker nisem bil prepričan, da si je nisem, me je Lojze prijel krog pasu, ostali trije tovariši pa so mi vlekli roko tako, da bi mi jo bili kmalu iztrgali iz rame. Ko pa me je zadel kamen, me je takoj nehala roka boleti. Zda pa, ko je bila glava dobra, sem zopet začutil v roki bolečine in sem jih čutil še dolgo potem, ko sem že hodil brez obliža in klanf v sencu.

Iz vojske pripovedujejo, da je nekemu vojaku odnesla topovska krogla glavo. Seveda ga je hudo bolelo. Ko pa mu je naslednja krogla odtrgala nogo, ga je takoj nehala glava boleti in vsa bolečina se je preselila v nogo. Ko ga je pa nehala noga boleti... Pa čemu bi razlagal take fiziološke pojave, saj »Pl. Vestnik« ni zdravniška revija.

V poznejših letih mi je še enkrat ogražal življenje kamen, najbrž za kazen, ker sem hodil v damski družbi.

Od Blanških jezer sem šel v Kappl v Paznauntal. Na poti sem videl — osmi čudež sveta. Srečal sem namreč postaranega gospoda v družbi dveh mladih gospodičen. Bil je jako prijazen ter se mi je takoj predstavil:

»Jaz sem osmi čudež sveta. (Pisal se je namreč Wunder.) Ta gospodična je Engeli, ta pa Angeli. Prosim, povejte v gostilni ‚Post‘, da se vrnemo šele jutri, ker bomo prenočili v Grafhütte.«

To naročilo sem vestno izpolnil, nato sem se pa odpeljal z avtom skozi ozko dolino v Galltūr. Tu sem videl, kaj pomeni tujski promet za zakotne, nekdanj od vsega sveta ločene in pozabljene vasi.

V Galltūru sem bil prvič leta 1907. Prenočil sem v edini gostilni »Zum weissen Rössel«. Dandanes pa stoji poleg še vedno ponižnega »konjička« velik planinski hotel »Alpenhaus Fluchthorn«. Iz nekdanje zapuščene planinske vasice je nastalo célo letovišče s hoteli in z vilami. In vendar, meni je stari, svetu odtegnjeni in od kulture neoblizani Galltūr bil veliko bolj pogodu. Zato se nisem v vasi prav nič mudil, marveč sem jo mahnil ob šumečem potoku skozi Jamtal v Jamtalhütte, ki pa je tudi bolj planinskemu hotelu podobna nego planinski koči.

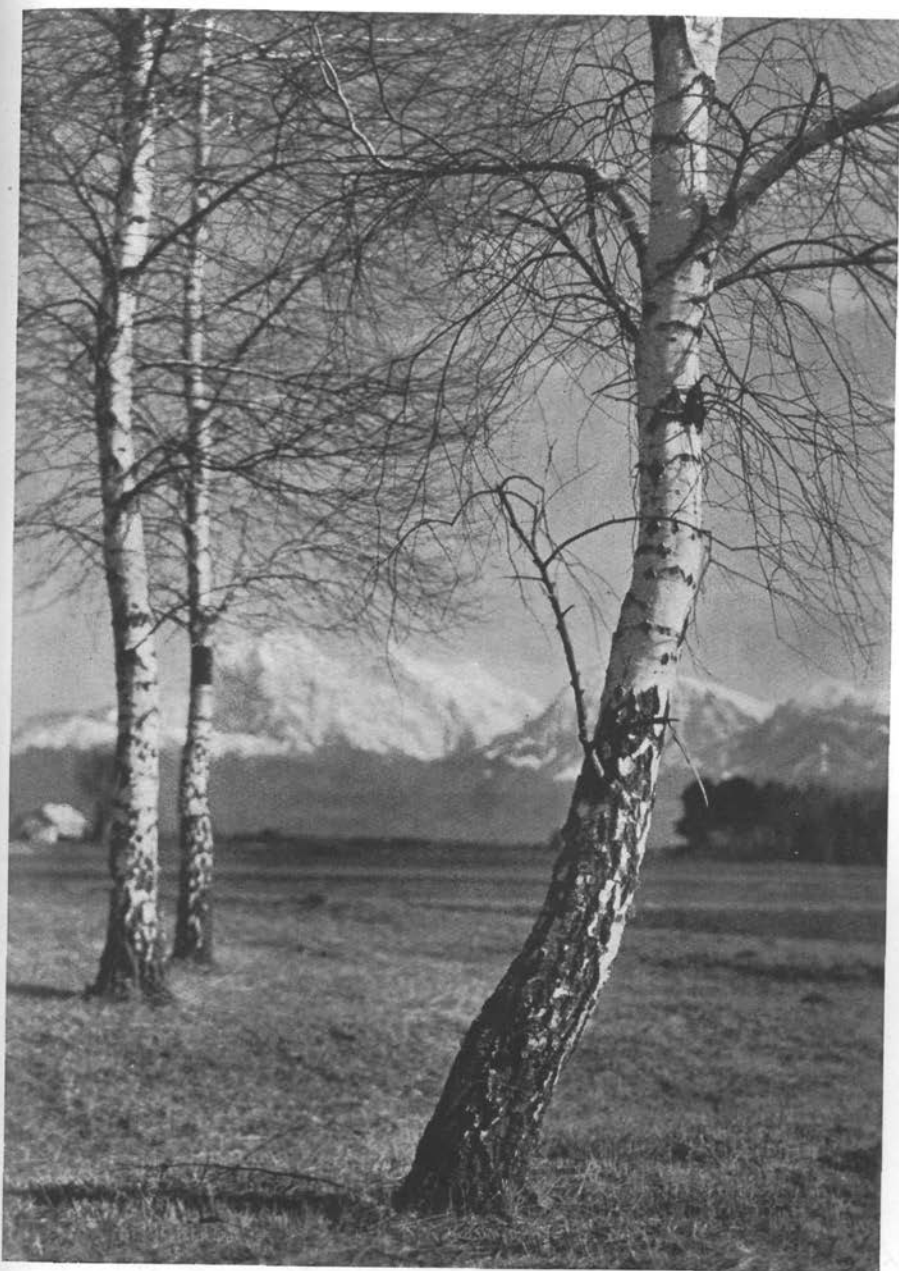
Naslednje jutro sem se odpravil na Fluchthorn (3389 m). Prav tam, kjer se nahaja snežišče, sem došel vitko damo in nekoliko manj vitkega gospoda, ki ju je imel oba na vrvi čokat vodnik. Bili so jako prijazni ter so me zvalili z navadnega pota na južni greben. Plezanje ni bilo težko, pa jako zanimivo. Opazil sem pa, da je vodnik večkrat izbral nalašč težja mesta, na katerih je moral gospoda kar k sebi potegniti. Ko sva se potem na vrhu menila, mi je pojasnil, da je zato tako delal, ker »njegova dama« rada pleza.

Slednjič smo prišli do velikega stolpa tik pod vrhom. Nekaj metrov je šlo lahko in dobro. Potem je bilo vedno manj prijemov, zato pa vedno več zraka pod nogami. Ko je vodnik splezal na vrh, je oba svoja varovanca enostavno potegnil za seboj. Jaz sem stal medtem na tesnem zidcu in gledal, kje so prijemi. Zadeva se mi je videla posebno prikupna: treba se je bilo pritisniti k steni, razpeti roke in z nogami tipati za stopi. Ker se mi je zdelo varnejše na vrvi, sem prosil vodnika, ki je bil svoja klijenta že odvezal, naj mi jo vrže dol, kar je rad storil.

Ko sem se privezoval, zakriči vodnik: »Kamen, kamen!«

Pogledal sem kvišku še o pravem času, da sem mogel kamen odbiti od glave, kamor je bil očitvidno namenjen. Sicer sem res za nekatere stvari bolj trde glave, vendar pa nekoliko dvomim, da bi se bil tisti kamen, ki je bil že skoraj majhna skala, razbil ob nji. Saj je bila tudi roka, s katero sem ga prestregel, vsa krvava.





Pomlad na Sorškem polju

*Foto prof. Janko Raunik*

Vodnik se je jako ustrašil. Gotovo se je bal, da bi ne bil z njegovo vrvjo jaz strmoglavil z zidca v globočino.

»Preklicana gos!« je zarobantil, »pa ti stopica okoli in proži kamenje, kakor bi bila sama. No, da vas le ni zadelo v glavo. Roka se bo že pocelila.«

Dotična »gos« je bila v jirhastih hlačah. Zato imam od takrat veliko spoštovanje pred njimi in ne grem nikdar v gore z družbo, v kateri je kaka zastopnica nežnega spola v prav nič nežnih jirhastih hlačah. —

S Cilenškom sem hodil dolgo vrsto let. Zadnjikrat sva bila skupaj v letu 1927. na Prisojniku. Od takrat dalje pa hodiva zopet vsak zase po gorah, kar pa najinih prijateljskih vezi, ki so bile zvarjene v planinah, ni prav nič zrahljalo.

(Dalje prih.)

*Marijan Lipovšek:*

## Pomladanska zima na Komni

Preteklo Veliko noč sem preživel nekaj dni na Ovčariji v pastirskem stanu. Velika noč je bila sprva božična: sivi oblaki, zasnežene smreke in megla. Potem gost metež, ki je na debelo nasul snega po gorah. Dan nato je bil dan solnčnega vstajenja, sijajnega pomladnega praznika.

Usmeril sem svoje smuči proti Štapcam. Čez strmine so se prevlival svetlobe in podolgaste sence macesnov. Okrog dreves topli kolobarji svežega snega, segretega od močne vročine. Po vsem belem prtu, zavitem, strmem, položnem in nagubanem, ni bilo sledu o smučarjih, le sled gamsa je spominjala na živa bitja. Sneg je bil težak in mehek. Pod Štapcami sem izpod zadnjega klanca zavil na desno. Tam še nisem prej hodil. Le čul sem o lepem svetu zadaj za Tičarico, med njenim skalnatim grebenom in med dolgo plitvo dolino, kjer smučamo izza Kopic na Dedno Polje.

V strm plaz so zarezale smuči ostro sled. Težko sem se dvigal, dušila me je pripeka. Pod solncem so se razpredli tenki oblaki, skoraj nevidni. Luč je postala žgoča in slepeča. Čez temna očala ob sencih in po čelu je tekkel znoj in se mešal s plastjo mazila proti solnčnim žarkom. Nejevoljen sem obstajal, snažil naočnike in počasi romal dalje. Bila je pot kakor pod bremenom, dasi sem bil spočit in zjutraj svež. Komaj sem čakal, da sem došel na malo prevalo vrh strmine, raz katero sem jo olajšan ubral povprek čez plazé proti Kopic. V dalji so se podili oblaki proti severu.

Nedaleč pred menoj me je pozdravljala siva skalnata gora med sijajno modrino, z belo čepico vrh temena, prepočena z globoko režo v previsni steni. Kakor obrovsko ajdovo zrno je postavljena Kopica visoko na mejo med snežne planjave, nad prepade, ki zevajo proti



Foto ing. Avčin

Pogled na vrhove Zajezeri od Kopice (levo) do Vršakov

dolini Zajezeri, pod sinje višave, v katere se dvigajo Zelnarice in Vršaki — vladar ponižnih sosedov, kažipot izgubljenim smučarjem. »Glej tam tisto goro!« si pravijo smučarji v daljavi, »previsna je, strma in prijazna obenem.« — Na vsej dolgi poti od Vogla do doline Zajezeri jih spremlja. Tam nenadoma izgine. Kateri greben jo zakriva? Katera gora jo presega? Zadaj za obljudeno dolino je njeno kraljestvo, zadaj za strmimi stenami se dviga ponosno in trdno.

Ta dan me vodi pot samo na greben do njene glave. Ne bom je obiskal. Že pred letom sem bil na ozkem vrhu, ki je za silo še s smučmi dostopen. V Kontah pod grebenom zavije moja smučina na levo proti Tičarici. Njen bok je strm in plazovit. Krenem na rob. Skozi skalovit žleb sega pogled v globel na jezeri ob koči. Kakor dragulja ležita, ozki, sloki in čisti v plitvi kotanji skoraj navpik pod stenami in plazmi. Tiho se zibata v zeleni, mračni luči, ki sije izza oblakov na zapadu. Nad njima se boči Komna, snežene police, armade macesnov, daleč pod skalnate grebene postavljene. Tam proti Lanševici ravna ploščad, s svetlo plastjo snega nastlana, zadaj za njo sivi greben Bogatinov. Hladna in mirna je slika, hladna kakor vzduh, ki mrzlo veje čez gore. Visoko sredi skalovja stojiš, na levo se vzpenja strm rob pod vrh Tičarice, na desni bele opasti nad prepadi, pod teboj raztrgana skalnata kopnina, posejana s snežnimi lisami. Vidiš jo le zgoraj, prekmalu se prevesi v globel, kjer pogled zdrkne navzdol do snegov in na jezeri. Le prav tod do tega mesta, kjer strmiš v daljave, vodi ravna snežena pot med obilimi kopami, pred teboj pa se raztezajo silne globine in širni svetovi. Ko ptič si pred poletom, preden razprostreš krila in



Foto prof. Janko Ravnik

*Pogled s Tičarice na skupino Podrte gore*

šineš v zrak, kakor da bi vsak hip zaplaval nad prostrane planjave pod seboj.

Zamika me pogled na Lope in Vogel. Zakrivajo mi jih robovi, prenizko sem še. Pod Tičarico prečim strm plaz pod gladkimi skalami. Sneg je bil mehak, skoraj gnil, a bogme, vzdržal je, ni se podsul, ni me vzel s seboj. Okrog skal se dvignem na rob in po njem na Malo Tičarico. Razgrne se slika, še veličastnejša. Lepa Špica vzpenja svoj ostri greben nad visoko Komno. Za njo pa roglji in skalnate glave, bele in sive, vsa dolga rajda vrhov in vršičev čez Kal in Velika Vrata do Lanševice in Bogatinskega sedla. V somraku oblakov tone slika. Svetlejši mlečni utrinki solnčne svetlobe švigajo čez mirno sivino. V jezerih vztrepeta odsvit kakor oddaljeno vzplapolanje isker. Nemo se pomikajo gromade kopastih megla čez Kuk in južne Bohinjske gore, v višinah nad vršiči se v vrtincih pode cunjaste meglice. Modra okna med temino sipljejo žarke solnčnega sija na belo planoto, ki se nagloma spreminja iz sivega prta v lisasto, živo pokrajino, po kateri se pode svetli krogi med sence, plazeče se po vzpetinah in globelih.

Jezeri, majhni in z višine neznatni, se skoraj izgubita med širokim svetom zemlje in zraka, ki ju obdaja. A jezери pričarata med ta dva prvobitna elementa še svoj svet vode, ki odbija in zrcali v sebi vsa prirodna dogajanja krog sebe: solnčni žar in mrak oblakov, belo planjavo in zelenje smrek med strmimi skalinami divjih oblik.

Ob pogledu na ta gorski svet ne čutim časa, ne mislim na povratek, pozabim nase in na vse. Le slika pred menoj živi, svetlika se, spreminja, mrači se in izgineva kakor minljiva senca...

Solnce je pretrgalo pas oblakov in megla. Zasijalo je s pomladno močjo. Vzdramil sem se in se ozrl po smučeh in strminah.

## Steinernes Meer — Watzmann

Še je držalo vreme, ko smo lagodno koračili po Kaprunertalu v dolino. Nismo se zmenili za vse tiste planšarske koč, ki ležijo ob poti, tudi nismo stopili v nobeno izmed številnih zasebnih planinskih koč, ki, postavljene na vseh koncih in krajih, lovijo salonske turiste. Mirno smo plačali Alpenvereinu 50 g (Mlakar je plačal še 800 K) za uporabo njegovih potov in se dali potegniti naprej od Kesselfalla, kar stane zopet 80 g, v Zell am See, kjer naj bi bil dan odmora. Vreme pa se je začelo kisati, dež nas je pregnal z jezerske obali naravnost v vagon, ki nas je potegnil v Saalfelden na Salcburškem, od koder je izhod za Steinernes Meer in za vrhove, ki ga obkrožajo. Naš Benjamin je hotel imeti že kar prihodnji dan zopet lepo vreme, ker se mu je Saalfelden pred leti na turi s Hochköniga nekaj zameril. Pa je lepo deževalo ta dan v Saalfeldnu, v veliko moje zadovoljstvo; lepo smo ga prespali v gostilni »Pri pošti« v snažnih sobah in pri dostojnih porcijah. Za moj okus je Saalfelden zelo lično mestece, kraj z veliko snago in ličnimi hišami v domačem alpskem slogu, kakor so vsa ta mesta z nekdaj cvetočo obrtjo. Leži blizu nemške meje in režimovec mi pripoveduje, da je bilo pred pučem veliko kontrabanta tod čez. Danes je s potnim listom mogoč prehod čez mejo povsod. Drugače pa je to letoviško mestece zelo prazno in natakariča nam odgovarja: »Die Deutschen kommen nicht, schon drei Jahre... Ach ja!«

Ogledujemo si okolico z lepimi planinskimi pašniki in žametnimi griči, kjer stojijo samotne domačije, s kamenito oblogo na lesenih strehah. Občudujemo po stenah nabite »Leichenbretter« z zanimivimi napisi, ne moremo pa videti planin, ker se podijo okrog vrhov megle. V takih meglah smo prihodnje jutro, zanašajoč se na vremensko napoved monakovske postaje, korakali skozi Saalfelden naravnost proti severu v skalovje, ki se je pokazalo sempatja za trenutek izza megla. Po poti, pametno opremljeni samo s kažipotnimi tablicami na razpotjih, skozi lepe gozdove na Riemannshöhe, smo prišli na Bilgeriruhe, kjer se pridruži steza iz vasi Alm. Megle so se razkadile in pred nami stojijo navpične stene Breithorna (2496 m) in samotni okrogli cilinder Ramseiderja (2206 m). Ne moremo se ubraniti vtisa, da stojimo v koncu Krnice in da imamo pred seboj Škrlatico in Križko steno; kajti tukajšnji apnenec je tudi preprežen z rdečkastimi lisami. Ob poti raste sleč, gorski nageljni, apnenčeva belota pa ne dela več tistega turobnega vtisa, ki ga imajo Centralne Alpe s svojim temnim granitom in z zelenkasto sljudo.

Hitro uganemo, da nas čaka zanimiva plezarija med navpičnimi stenami po velikem kaminu med Breitkopfum in Ramseiderjem. Iluzija pa je kmalu razdrta, ker vidimo pred seboj kopico žensk in otrok, ki za plezarijo niso. Po mahovitih, žametnih blazinah, kakor v koncu Krnice, pelje pot v lepih zavojih, včasih tesno ob stenah, včasih po malih grebenih, lepo nadelana in še preveč zavarovana. Vstop v steno tvorijo pravcate stopnice, na obeh straneh zavarovane z okroglimi držaji, zložene iz kamnja, povezanega med seboj s cementom. Zanimiva pot je izpeljana v istem načinu tudi skozi del kamina, kateremu pa se v glavnem ogne v skalnate obronke. Vseposvodi železni okrogli držaji, porinjeni v skalo do vratu, na vsakem nevarnem mestu vrh ali dvojna ograja, nikoder se ni treba plaziti, ker je povsod na mestu stopnica, bodisi vsekana v skalo, bodisi zložena iz plošč, povezanih med seboj s cementom ali pa kar vsa iz betona.

Tako smo ob napovedanem času dosegli še pred poldnem Riemannshaus (2193 m) sekcije Ingolstadt na Ramseiderscharte med Breithornom in Ramseider-



jem. Tik na bregovih Kamenitega Morja leži ta zidana, enonadstropna koča, od koder je samo še skok ene ure na Breithorn ali Ramseider s severne plati po zložni poti. V prostorni obednici smo dobro postreženi. A ni zasedena ta obednica, ne koča, dasi je nedelja. Koča ima prostora gotovo za stotino ljudi, vpisov v spominsko knjigo pa je bore malo. Oskrbnica toži, da skoraj nihče ne prenočuje, ker se obisk od avstrijske strani da napraviti v enem dnevu, »und die Deutschen kommen nicht«, čeprav je samo poldrugo uro do meje. Vabi nas, naj prenočimo, ker v Nemčiji, spodaj v Kärlingerhausu ob Funtenskem jezeru da stane postelja 3 RMk. Mi pa smo hitro izračunali, da je 5 S skoraj do pičice toliko ko 3 RMk, in smo ponudbo odklonili, ker je bilo časa še dovolj. Za današnje razmere je ta koča prevelika. Morda je zasedena kdaj v zgodnji pomladi, ker nudi Steinernes Meer na



Foto dr.  
Prešern

*Schönfeldspitze — Steinernes Meer*

videz razsežna smučišča, o čemer priča pri koči obsežen »Skistall«. Tudi tukaj je na steni Franc Jožef, pa Viljem in Luitpold, vsi trije z borovimi venci, in ne manjka veliko, da ne dobijo še skupne lučke. Drugače pa je snaga povsod in nekdanji vpliv Nemcev očiten.

Lepo izpeljana in še danes dobro vzdrževana pot vodi proti severu v osrčje tega Morja. Če imajo vrhovi, ki se dvigajo iznad njega, višino 2657 m (Schönfeldspitze), Morje samo pa okrog 2000 m, pomeni to, da je Steinernes Meer velik plato, ki pada v nadaljnjih dveh etažah do Königsseeja, odsekano pa v Saalfelden (744 m!) na avstrijski strani.

Steinernes Meer ni nič drugega, kakor zelo razsežni podi v obliki velikega polkroga. Podi so brez vegetacije na prvi etaži; seka jih lepa steza, zaznamovana z rdečimi lisami, posuta po potrebi z drobnim peskom v izravnavo kotanjic, naravnost proti severu. Nič zanimivega ni najti v njih. Sive skale, kotanje, včasih polne snega, brez vegetacije v višini; solnce neusmiljeno žge, ko se poslavljamo od Riemannshausa. Za hrbtom nam leži Breitkopf, na desni je značilna Schönfeldspitze, ki nas bo spremljala ves čas tja do Königsseeja in Berchtesgadna. Watzmann je prav blizu in izrastki Hagengebirga so proti njemu ponižna rajda.

Tako stopamo počasi po lepi poti in lagodno pričakujemo meje in njenih sitnosti. Oskrbnik-nas je sicer poučil, da avstrijskih obmejnih straž ob meji ni, da tudi nemška straža ni vedno na mestu, da pa ni nobenih sitnosti, če so potne listine v redu. Mi pa smo vajeni ljubljene svoje domovine in se zato previdno bližamo meji z eno roko na cepinu, z drugo pa na potnem listu. Oziramo se na vse strani. Okrog nas pa se pari Steinernes Meer v vsej svoji razsežnosti in njegove skale nam izpuhtevaso vročino v lice v vsej svoji dolgočasnosti. Skale so položene res v poševnih in zobatih skladih, tako da za krstno ime te pokrajine ni bilo treba veliko fantazije. Vegetacija postaja počasi vidnejša, prihajamo v višino ruševja, med katerim se pase čreda ovac. Etažo nižje dobimo prve junake macesne, redke in od viharjev oguljene, ter pričakujemo vsak trenutek, da nas ustavi ena ali druga straža. Že precej nizko v globeli smo, tam, kjer se začenjajo prve zelene tratine, in še med gozdom, ko obstanemo pred nenavadnim konfinom:

Čez stezo je postavljen borov vrh, ki ga podpira smrekov kol. Vmes je nekaj dračja. Na takem podstavku je pritrjena primitivna deščica, na katero je pribit košček papirja, kjer stoji napisano v gotici z okorno roko: »Reichsgrenze. Übertritt verboten.«

Oziramo se okrog, vajeni domačih razmer, in se že kar pripravljamo, kako bomo strumno odgovarjali kakemu pruskemu dolginu, ki nas bo na vse mile viže pestil: »Od kod?« »Kam?« »Zakaj?« »Čemu?« Pa ni nikogar, prav nikogar! Ko zakolnemo, ni nikogar in, ko napenjamo oči, ne vidimo za nobenim grmičkom ne civilne, ne uniformirane žive duše. Ne pruske, ne avstrijske. Ker ne vidimo nikogar, gledamo eden drugega z dolgimi obrazi. To da naj bo tretji rajh s še nekako potenciranim prusovstvom?

To je paradiz za kontrabant!

Toda: »Eintritt verboten!« Nekje sem bral pred leti, da je v Nemčiji vse prepovedano, kar ni izrecno dovoljeno. To pač ne bo res. Trije juristi ugibamo v prosti naravi ob takem napisu, kako in kaj. Odkrito prihajamo v Nemčijo, oboroženi s potnimi listi, ki so v redu. Zato izide po kratki debati v isti sapi troinstančni sklep, da se prepoved nanaša le na pasažirje brez potnih listin. — No, in zato gladko obidemo tisto obmejno pregrajo in gremo naprej, kakor bi bili v domovini, tako ljubljeni, kakor sem že povedal, kjer nam naj bi bil graničar pregledal listine na prav in na narobe ter nam potem dovolil prehod. Še pol ure hoda in svet se odpre: Pod nami leži v prijazni zeleni globeli malo jezerce Funtensee, zeleni pašniki okrog njega, ob njem s kamenjem obtežene planšarske kočice, na oni strani pa masivno zidano poslopje z dvema lesenima kočama. Na velikem drogu pred poslopji pa vihra dolga rdeča zastava s kljukastim križem na belem okroglem polju.

Res in nedvomno: Tretji rajh!

Funtenseealm in Kärlingerhaus<sup>1</sup> (1625 m) na drugi etaži se ogledujeta v mirni gladini alpskega jezera. Za hrbtom jima gleda čez predgorje Gr. Hundstoda (2594 m). Ob poslopjih je iz daljave videti nekaj ljudi, ki posedajo in se solnčijo. Nikoder in nikjer pa uniformirane duše. Tudi se nihče ne zmeni za nas, ko gremo ob Teufelsmühle, podzemnem odtoku tega jezera v Königssee, ki v resnici klokoče ko podzemni mlin nekje v dnu, in nihče nas ne pogleda, ko stojimo nekoliko neodložni pred vrati velikega, enonadstropnega, kamenitega poslopja.

Ko vstopimo, nam pride nekdo nasproti po dolgem koridorju, mahne malomarno z desnico mimo ušesa, kar naj bi bil novi pozdrav, pa pravi:

<sup>1</sup> Slika te kočice je v 3. številu, str. 84.

»Heil Hitler!«

»Imate sobe s posteljami?«

»Imamo, po 2.85 RMk. Vpišite se, prosim!«

Kasira denar in da listek, pri imenu pa vpiše številko sobe. Vse strogo službeno, brez nasmeška, brez vljudnosti, vse službeno suhoparno in brez zanimanja za goste. Mi pa stojimo pribiti rekruti na kasarniškem hodniku. Zakaj dolgi, pobeljeni koridor, brez vsakih okraskov in samo z napisom »Bedenke, dass du ein Deutscher bist«, številna vrata na desno in levo s koridorja brez vsakega stola ali pohištva, vse to dela z oskrbnikom vred kasarniški vtis. In ko začnemo pripovedovati, da imamo pri sebi tuje valute, ki jih upamo vsaj deloma zopet nesti iz Nemčije, da smo čuli in brali o hudih procesih zaradi prenašanja valut, nam odvrne kratko:

»Die Grenzkontrolle kommt sofort!«

Izroči ključe od sob in ga ni več. Že smo v sobah, ko se prikaže obmejna kontrola. Ta kontrola je v copatah, ta kontrola je v irhastih hlačah dokolenkah in je ena hlačnica zadaj oguljena, druga pa ima v celi dolžini črno, novo krpo. Ta kontrola kaže seveda naga kolena in kadi iz dolge pipe neko smrdljivo reč. Na glavi nima nič ta kontrola, na prsih pa nič razen kocin in odpete pisane srajce. Iz zadnjega žepa potegne neko pisanje na rjavem kartonu in pravi, da je to njena legitimacija. Mi verjamemo z vljudnostjo gostov že od daleč legitimaciji in je niti ne pogledamo. Kontrola pa vsebine nahrbtnikov ne pogleda. Zapiše nam v potne liste tuje valute s temle »uradnim zamerkom«:

„Eingereiht am Juntensee  
am 10 Aug 1935  
mit ..... Dftr Schillinge  
und ..... Reichsmark  
" ..... Dinar " "

Dinar hoče pisati kot »Thienar«. Pa mu diktiram: »D wie Dorothea, I wie Isidor, N wie Norbert, A wie Anna, R wie Rudolf.« Njegovega nemškega pravopisa mu pa zopet z vljudnostjo gostov nismo hoteli popravljati. Drugače pa je mož dobrodušen bavarski »Grenzmann«, kot se sam naziva. Rad bi vedel, kaj mislimo mi inozemci o današnji Nemčiji; odgovorimo mu, da je prehod čez mejo napravil na nas prav »gemütlich« vtis in da na laški meji ni tako po domače. S tem pa je bila dana skupna baza za zunanjo politiko, kjer se je doseglo v hipu popoino soglasje. Ko nas pa vpraša, če pri nas tudi razobešamo Hitlerjevo zastavo, smo mu vljudno odgovorili, da smo samostojni in imamo svoje lastne državne barve; če pa pride Göring v Beograd ali če bo prišel sam Führer, bomo iz vljudnosti razpeli kljukasti križ; saj se ta nahaja pri nas celo še v prastarih originalih. Taka naivnost!

Razgledamo se v svojih sobah in uredimo, kolikor dopušča kasarniški komfort. Dve kavaleti, zelo dolgi in zelo široki, stojita v sobi, dva stola, umivalnik, na katerem sta dva lavorja, dva vrča, dva kozarca in na spodnji odprti polici dve trebušasto obsežni nočni posodi. Nad vzglavjem polica za druge reči. V kotu železna peč; soba pobeljena, dolgočasna. Sicer pa vzorna snaga pivosod, vodna stranišča, najlepši red. Vodovod je napeljan od nekod v visoke lesene čebre, stoječe na prostem nad kočo, da je v ceveh dovolj pritiska. Ko smo se preoblekli, smo šli pred prejšnjo leseno kočo, ki služi zdaj kot obednica. Ko smo plačali čaj, kruh in

surovo maslo, smo prvokrat čutili cene v nemških kočah.<sup>1</sup> Takrat je bil storjen sklep, da nam naše razmere in valutne razlike ne dopuščajo dolgega potikanja po nemških gorah.

Obisk je zelo številen. Za večerjo je kočja popolnoma zasedena in med gosti vlada velika živahnost ter glasna govorica čez mize. Tudi tukaj igra veliko vlogo vsebina nahrbtnika. Izdelki nemške hranilske industrije, nam deloma neznani (različne klobase za mazanje itd.), siri, šunka in drugo je na široko razgrnjeno po mizi med kopami papirja. V redu, kakor pri nas. A oskrbnik hodi vendarle zadovoljen med mizami, ker se nemški turist ne zadovolji samo s tem, kar prinese s seboj. Ti ljudje so močni jedci in naročajo po svoji s seboj prinešeni predjedi še — kompletno večerjo s pivom vred, ki se toči iz sodčka. Promet je velik, na videz se pri teh ljudeh ne pozna nobena kriza v jedi, in občinstvo, obstoječe na prvi pogled iz samih srednjih slojev, je in pije ne glede na cene, ki bi jih pri nas zmogel samo človek iz višjih krogov. Pivo je zelo plehko, vina pa skoraj ne vidiš na mizah. Tudi tukaj ni alkoholiziranega kravaliranja; opaža se vljudno, vendar nekoliko napeto vedenje.

Ker je vse nekako vojaško, je zjutraj ob petih nenaročena budnica. To se pravi, da pride oskrbnik ob petih zjutraj potrkat na vrata, če ste mu naročili ali ne. Kaj bi bilo, če bi se kdo budnici ne odzval, mi ni znano; vendar smo potegnili spanec do šeste, ko smo se odpravili proti severu v smeri Königsseeja. Ko zavijemo okrog vogala, stoji pred nami s svojimi širokimi prepadi Watzmann, ki vzbuja spoštovanje. Neprestano ga imamo pred očmi, ko stopamo navzdol po pokrajini, na las podobni naši Komni, skozi ozke tesni Saugasse, ki je še mestoma zasnežena, po strmini na drugo etažo, kjer ležita Oberlahner- in Unterlahner Alm. Njima sledi gost smrekov gozd, skozi katerega pelje lepo zavarovana pot. Vije se v serpentinah po veliki strmini.

Od jezera prihajajo nasproti turisti v velikem številu. Pozdravljajo po hitlerjevsko, a ne vsi. »Dobro jutro,« »Grüss Gott,« nista ravno redka in če naj bo način pozdravljanja merilo za politično pripadnost, potem je v Nemčiji opozicija kar vidna (kar je čisto naravno!). Tudi ne iztezajo rok demonstrativno, če jih pozdravite »po našec«, ter odgovarjajo primerno pozdravu. Zato »nemškega« pozdrava nismo vzeli ravno preveč za res.

Ko se zasveti daleč, daleč doli voda Königsseeja, vsa še v jutranjih meglicah brez detajlov, v kateri se kulisasto ogleduje naša znanka Schönfeldspitze, mislim, da korakam navzdol po naši Komarči, prihajajoč s Komne. Razlika je samo ta, da je ta pot skrbno zavarovana in tudi vzorno vzdrževana, tako da za ograjo niti ni treba prijemat. Krasno jutro je že, vročina se čuti in ko se spuščamo navzdol, pridemo na strmo skalnato pobočje, ki pada naravnost v jezero. Pot je vsekana v skalo, kakor bi prišel k jezeru po steni Pršivca. Pokaže se jezero, zares kraljevsko po svojih dimenzijah, po svoji legi, po barvnih efektih solnca in vode, skal in gozdov. Kraljevsko končno po veličastnem miru. Po legi in okolici je zelo podobno našemu Bohinjskemu. Tudi tukaj segajo skalnate stene naravnost do jezera, tako da ni niti poti ob njegovi vzhodni strani, zapadna pa je popolnoma zarasla z gostimi gozdovi prav do jezerske gladine. Nobenega naselja ni v bližini, nobene

<sup>1</sup> V informacijo cene v tej koči: Prenočnina v sobi 2.85 RMk, čaj brez vsega s kruhom in surovim maslom 1.50 RMk, večerja: naravni zrezek s prilogo 2.20 RMk, golaš s prilogo 1.80 RMk, 10 cigaret —.40 RMk, pol litra piva v vrčku —.70 RMk, četrt litra vina —.90 RMk, škatlica vžigalic —.10 RMk. Pribiti je treba k tem cenam še 10% za postrežbo, ki se redno zaračunava.

vile in čudovito mirno leži njegova gladina, nad katero grozeče segajo v višino Watzmannove stene. Če bi brez vsakega šuma ne plul električni motorni čoln, pravilno ladjica, nabasano polna z izletniki, ki so namenjeni k Zgornjemu jezeru, bi človek mislil, da je obala brez naselij. Edino naselje ob njem, nekako ob srednjem delu, je St. Bartelmä z lično cerkvico in čebulastimi kupolicami, ki spominjajo bolj na bizantinski cerkveni slog nego na kak bavarski barok. Neizredčen iglast gozd na vzhodni obali, pomešan s sveže zelenimi lisami macesna, se le za eno samo nianso odloči od tmine jezerske vode, ki da slutiti njeno globino. Kdo naj sme motiti tako skladje barv in mirno pljuskanje valov? Našega čutenja ne more motiti lahko brnenje motorja, ki nas je naložil v St. Bartelmä in odložil po ovinku za otočkom na ozki severni obali.



Foto dr.  
Prešern

### Königssee — jutro

Tako smo prišli kar nepričakovano v naselje Königssee. Ravno tako nepričakovano pa tudi v največji tujski prometni metež, ki si ga more ob današnjih suhih razmerah kdo misliti. Kajti obala je polna ljudi, ki v procesijah čakajo ob pristanu na prevoz po jezeru; okoli kioskov za tobak in razglednice se tare publika, ki prihaja od nekod in zopet nekam odhaja; hotelske terase so zasedene do zadnjega kottička. Mi bi se jim radi izognili in kje v miru dobili kako okrepčilo. Iščemo ob straneh dalje kakega manjšega podjetja, a ga ne najdemo. Zaidemo v cele procesije tujcev, ki prihajajo k jezeru in zopet odhajajo. Vsi ti izletniki in letoviščarji delajo vtis, da izhajajo iz srednjih slojev. Če izhajajo iz boljših, potem so jako skromni, ker kake pretirane elegance ni videti. Zdi se, da je tukaj zbrana vsa Nemčija, ker se čujejo najnerazumljivejši dialekti, vse pa gre brez vsakega prerivanja, skoraj bi rekel po neki vojaški disciplini, nekako v četrstopih. Zelo hitro se znajdemo med njimi, ker se ne zmenijo za nas. Kmalu se dobro počutimo med njimi, ker ni na obrežju dekoltiranih pižam, pobarvanih lic in ustnic ter japonskih obrvi, ne ekstravaganc v obleki. Ker smo v deželici Berchtesgadna, je umljivo, da so naga kolena tukaj doma. Sinoči je bila razsvetljava jezera in izvemo, da vsak dan ni tak promet.



Mislimo, da sedimo na terasi kje pri Sv. Janezu ter uživamo pogled na jezero, ki se za veliki promet ne zmeni. Ohranjen je tako njegov veličastni mir in nepokvarjena strahotnost njegove okolice; kajti na najožjem severnem koncu za otoček skrita hotelska podjetja vsega tega vendarle ne morejo uničiti. Ko gledamo vse to, vidimo vzorno rešitev vprašanja zaščite naravnih krasot in glasno izražamo željo, da naj bi ostalo naše Bohinjsko jezero tudi še nadalje vsaj v svoji dosedanji obliki, to naše jezero, ki ne zaostaja za Kraljevskim po ničemer drugem nego po dimenzijah, niti po svojih gozdovih, niti po skalnatih bregovih Peršivca, še manj pa po svojem miru, tako ali še bolj nedotaknjeno. Primera Sv. Janez: naselje Königssee, St. Bartelmä: Sv. Duh drži popolnoma.

Tako se počutimo kar nekako domače med to pisano, deloma uniformirano, deloma s kljukastimi križi in miniaturnimi vojnimi odlikovanji oznakovano množico, ki pozdravlja z iztegnjeno roko. V veliki žeji pijemo velike vrče bavarskega piva iz dvorne pivovarne v Berchtesgadnu po 33 Pf za pol litra. Zalivamo se z njim, ker nas je razočaralo, in pijemo ga, čeprav nas čakajo še debele štiri ure hoda do Watzmannhausa. Razočaralo nas ni toliko po svoji ceni, ki je za Nemca zmerna in tudi za nas ne ravno pretirana. Razočaralo nas je po svoji kakovosti, ker je to pivo precej nedolžna vodka, nič boljša od naše. A hladno je in točeno po predpisih. Zato ne more škoditi ne sreč, ne nogam, končno pa bo itak kmalu šlo pot vsega minljivega. Nemci prisedajo k velikim mizam, kjer se navzlic veliki gneči in prometu vrši postrežba s pravo nemško točnostjo in temeljitostjo. Kmalu smo v razgovorih, ki se sučejo o cenah, tobaku in — politiki. Naše cigarete so prišle v roke zastopniku nemške tvornice »Reemtsma«. Ko jih ne more prehvaliti, mu v vlogi treh trgovskih konzulov svetujemo nakup tobaka pri nas. Neverno zmajujejo Sasi z glavami, ko jim pripovedujemo, da stane pri nas že v boljših restavracijah liter vina 70 do 80 Pf; poznajo nas prav dobro in govorijo o naši državi s spoštovanjem. Obiskali bi naše kraje, zlasti znano jim Dalmacijo, tožijo pa, da stane vožnja do meje skoraj preveč.

Ob tem nezaslišanem prometu vidimo, da je vsekako pripisati režimu v Nemčiji vsaj nekaj gospodarskih uspehov. Čim smo videli obisk v Kärlingerhausu in pojedine, ki si jih morejo privoščiti posamezniki in dragi planinski koči, ko gledamo to vrvenje, velike zahteve publike po jedi in obilnih porcijah in vse to primerjamo z razmerami v Avstriji, nehote čutimo vsaj to, da srednji stan more primerno izhajati in si privoščiti pošten izlet v gore brez omejevanja v drugih potrebah. Ko mi tožimo o cenah, ki onemogočajo številnejši obisk iz naših krajev, ne razumejo položaja in trdijo, da za njihove razmere nikakor ni predrago.

Tudi o Avstriji govorimo. Ponavljamo jim, kar smo čuli med potjo: »Die Deutschen kommen nicht« in kopiramo tisto »Ach, ja«, ki prav za prav vse pove. Na to odgovarjajo kratko:

»Die Österreicher sind dumm!«

O, to vemo še izza vojne i mi, ki smo imeli opravka z Nemci, da nas smatrajo za manj vredne in neumne. Ko jim pa povemo, da so v Avstriji drago plačali posamezniki lanski puč z življenjem in dosmrtnimi ječami (»lebenslänglich«, pravimo), nam odgovarjajo:

»Nicht so schlimm! Sagen Sie lieber — regierungslänglich!«

Dovolj imamo mokrote v sebi in dovolj snovi za potenje. To se prične takoj, ko prekoračimo odtok jezera Königsseer Ache ter zavijemo v grapo pod Grünsteinom. Kmalu smo v senčnatih gozdovih, po katerih pelje pot, kjer bi se lahko peljal s parom konj. To napako ima ta pot, da se vzpenja nepretrgoma in nepre-

stano v istem kotu ure in ure daleč, tako da ni odpočitka s hojo po ravnem. Pot nam lije curkoma s čela in ko smo ravno ugotovili, da je šlo danes popito pivo skozi znojnice, preidemo na ravno pot, ki nas pripelje na Kührintalm. Tam se nam pokaže hrbet častitega Watzmanna — Očeta, Mati z otroki vred pa se še skriva. Tipične bavarske planšarske koče se ravno odpirajo in starikeve planšarice spuščajo živino na večerno pašo. In pravi naš Benjamin:

»Trenker razlaga znano rečenico ‚Auf der Alm gibts ka Sünd‘, češ da planšarice ostajajo zveste svojemu poklicu do starosti. Stvar je potem seveda umljiva.

Odgovorim mu tisto, kar je zapisano v spominski knjigi stare Vilfanove koče: ‚Auf der Alm gibts ka Sünd‘ ... čemur je druga roka pripisala: ‚Weil die Männer müde sind.‘

Gledamo na Watzmannhaus, ki stoji predrzno na skalnatem obronku Watzmannovega pobočja. Kakor trdnjava je, postavljena, od te strani gledana, zelo predrzno pod njegove tri vrhove. Pot pelje v grapo, jo prečka in pripelje potem, vdelana v skalo in zavarovana z žico in opremljena s klini, na planino Falzalm. Ta se združi z dva metra široko cesto iz Ilsanka. Ves čas se veselimo, ker srečujemo neverjetne množice ljudi, ki se vračajo v dolino, češ da bomo našli dovolj prostora, ker smo pošteno utrujeni. Čim više stopamo, tem večje trume se vračajo. Grdo smo presenečeni, ko najdemo kočo že zasedeno skoraj do zadnjega kotička. Za mizo smo našli še prostora, za prenočišče pa se je bilo treba boriti. Disciplina vlada tudi tukaj. Ko se javimo pri hišni, ki zaseda kar celo pisarno, ji moramo priznati, da nismo člani ter vzeti v vednost, da moramo čakati do osme ure zvečer, ker imajo do tedaj pri dodeljevanju prenočišč prednost društveniki. Ker so prihajale množice navzgor, smo se morali zadovoljiti s skupnim ležiščem.

Watzmannhaus (1927 m) ni več koča, tudi kak planinski dom ni to, temveč dvonadstropen hotel, zidan in temu primerno opremljen, hotel, kjer se ustavljajo procesije, sedež velike tujske industrije v planinah. Velik del pritličja zavzemajo obednice, velika, res hotelska kuhinja s točilnico, nekak suteran in podstrešja za skupna ležišča. Sobe niso tako vojaško opremljene, ker ima vsaka vsaj po eno sliko na steni. Hotel ima lasten vodovod izpod Watzmannovih snežišč in seveda vodne klosete. Udobnosti in domačnosti pa ob takem prometu ni.

Razgled izpred hotela ni obsežen. Kajti odprt je prav za prav samo proti severu in severozapadu na Hochkalter (2607 m) ter na slikovito gričevje okrog Berchtesgadna.

Gostimo se in večerjamo med trumami ljudi in naš jezik se izgublja med množico nemških narečij. Drugega jezika ni slišati. Postrežba je ob vsem navalu vendarle vzorna. Bili smo precej zdelani in trudni in težko smo čakali osme ure, ki nam je dala le skupno ležišče. Naše marke pa so kopnele, da je bilo čudno in potrjen je bil zopet sklep, da moramo prihodnji dan doseči ne samo Watzmannov vrh, temveč tudi avstrijsko mejo, ker imamo s seboj več šilingov nego mark.<sup>1</sup>

Od hotela se vijejo zjutraj proti Watzmannovim trem vrhovom karavane. Ljudje v vseh mogočih turistovskih in drugih oblekah, v dolgih hlačah in trdih ovratnikih, v lahkih in težkih čevljih, ženske in otroci, civilisti, duhovniki in nune — srečali smo skupino nun z deklicami ob povratku — skratka, naša triglavska romanja so napram temu prazna figa. To je že več nego popularizacija planinstva, kar si razlagam tako, da Nemčija sama nima veliko gorskih vršacev, zlasti ker

<sup>1</sup> Cene brez 10% pribitka v tem hotelu so te-le: Prenočnina na skupnem ležišču RMk 1.65, paradižnikova juha RMk —.30, jajce s šunko RMk 1.50, sifon RMk —.40, čaj brez vsega RMk —.50, pivo v vrčku RMk 1.20.

Zugspitze zmorejo samo premožnejši, Avstrija dejansko zaprta, Švica pa tudi nemškimi srednjim slojem težko dosegljiva. Pot je krasno nadelana, markirana, zavarovana, več ko bi bilo treba, pa nam ne nudi nobenega užitka, ker potujemo kakor po Tivolski promenadi med vikom in krikom. S prvega vrha (Vordere Spitze ali Hoheck, 2652 m) je lep razgled na Watzmann-Mutter ali Kl. Watzmann. Pot pelje zelo zložno in se potem vzpne na Mittelspitze (2714 m), kjer se karavana ustavi in samo gleda na tretji vrh (Südliche oder Schönfeldspitze, 2713 m). Oba slednja vrha sta zvezana s precej tesnim grebenom, ki pa je dovolj zavarovan. Na zadnji vrh gre zato redko kdo. Čez Saleburške Apneniške Alpe se valijo megle in nekje na jugu že pada dež. Razgled je lep, s pogledom na Königssee in

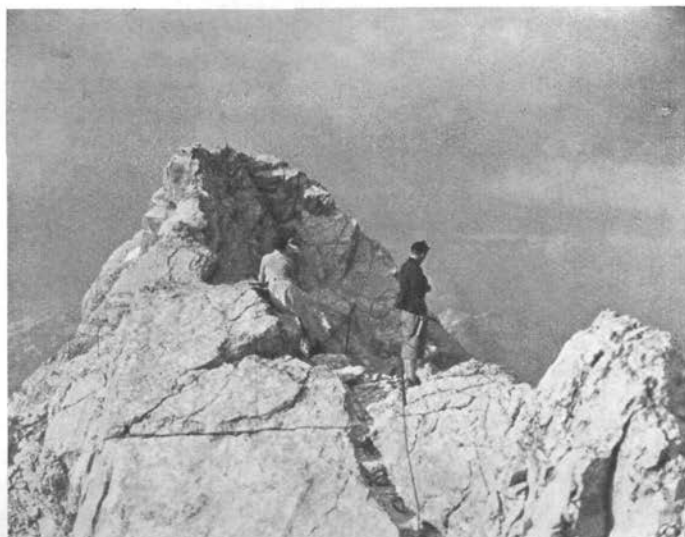


Foto dr.  
Prešern

#### *Watzmann-Mittelspitze*

njegovo zgornje jezero, lep je Hochkalter, nepopisno lep pa je od tukaj Hochkönig, ker razkazuje semkaj svojo Übergossene Alm v vsej njeni razsežnosti. Čaka nas še dolga pot v Berchtesgaden in potem še v Avstrijo nazaj. Odkurimo jo nazaj v prav divjem teku, da se za nami ozirajo, drvimo po lepi poti (Mlakar bi jo nazval bulvar) nazaj v kočo, od tod pa v dolino. Od Falzalm nižje preide pot v redek gozd, ki se kmalu zgosti, postane nato prava promenadan cesta, nič slabše vzdrževana od tivolskih izprehajališč. Ni čuda, če zopet srečujemo več ko procesije.

Šele ko pridemo v naselje Oberschönau, se ozremo nazaj. Pred nami leži Berchtesgaden sam, Führerjevo in Göringovo letovišče s svojo valovito deželico, z zelenimi pašniki, redkimi njivami in raztresenimi selišči in vilami po hribovitih pobočjih. Ta deželica — Berchtesgadner Land — nekdanja neposredno državi podrejena proštija, je dolgo časa ohranila svoje izjemno stališče napram rajhu ter svoj solni regal. Šele po sekularizaciji je pripadla Avstriji in leta 1810 Bavarski. V dobi, ko je pripadala deželica Avstriji, je študiral naš Valentin Stanič v Solnogradu, kamor se je preselil l. 1793, dovršil tam filozofijo in začel študirati l. 1798 bogoslovje. Tako se je zgodilo, da mu ni odšel do tedaj še neoskrunjeni Watzmann. On je bil, ki je leta 1801 bil prvi na Hohecku, t. j. na severnem vrhu Watzmanna, ki je po »grozovitem prepadu ločen od vzhodnega vrha in je bil dotlej nepri-

stopen.<sup>1</sup> Tako si Slovenci neosporjeno lastimo čast in pravico prvega vzpona na Watzmann.

Danes je Berchtesgaden eno izmed najznamenitejših gorskih letovišč Nemčije. Pod tem se ne razume Berchtesgaden sam, temveč vsa njegova okolica, t. j. naselja Ober- in Unterschönau, Ober- in Untersalzberg z znamenitimi solinami, ki se pod zemljo stikajo z avstrijskimi pri Halleinu oz. Dürnbergu. Na Königssee pelje električna železnica in je tudi to šteti k Berchtesgadnu. Pokrajina sploh močno spominja na naš Bohinj ter ji tvorijo Schönfeldspitze, Steinernes Meer in Watzmannova družina veličastno ozadje.

Z zadnjimi silami smo se privlekli na kolodvor. Sredi popoldneva je in študiramo, kako in kaj. Ker je bila postrežba in hrana v gostilni pri kolodvoru dobra in izdatna, smo si kmalu opomogli in z zanimanjem tujca opazovali naravnost nepopisno močni promet pred kolodvorom in po ulicah. Ne pretiravam, če trdim, da hodijo po ulicah množice kakor pri nas ob kakih prireditvah. Avtomobilov nič koliko, državni poštni busi žro in bruhajo potnike z vseh strani na vse plati. Pred prodajalnimi razglednic in spominčkov je prerivanje kakor pri nas na božjih potih. Vsaj v tem delu Nemčije ni opaziti krize tujkega prometa. Za presojo drugega pa dvodnevno bivanje v Nemčiji ne zadošča.

Čas imamo in pišemo pozdrave iz »tretjega rajha«. Ko kupujem v kiosku razglednice, poizvedujem za porto v inozemstvo. Prodajalka hoče vedeti deželo. Ko čuje Jugoslavija, je seveda presenečena, češ da govorim »aber ganz bayrisch«, kar sem ji kvitiral s tem, da ima pa ona cofke pri bluzi v naših nacionalnih barvah. »Na,« pravi, »to je slučajno, pa mi smo ,trotzdem für Sie eingemommen.«

Nismo se hoteli peljati v Saleburg, ker smo se bali, da zaradi slavnostnih iger ne bomo mogli dobiti prenočišča. Izstopili smo na postaji Au in odšli peš proti meji nad Halleinom. Zelo lepa cesta s kratkim vzponom tik nad vasjo, potem pa po ravnem sedlu do nemškega selišča Zill. Delavci v kamnolomu nas pozdravljajo z vzdignjeno desnico, prav tako nas pozdravi financar na kolesu in obmejni uradnik v Zillu nam steguje roko v pozdrav. Še nekaj drobiža nam je ostalo, ki ga zapijemo v obmejni gostilni. Menimo se z zgovorno oštirko, ki nam razklada svoje križe in težave prav odkrito. Goste pozdravlja s »Heil Hitler«, nam pa pravi: »Die Österreicher kommen nicht, schon drei Jahre. Ach, ja!«

Do Halleina imamo samo pičle pol ure, do avstrijske obmejne stražnice v Dürnbergu samo par korakov za ovinek. In si privežemo svoje cepine trdno na desnico; naj nas opozorijo, kak pozdrav velja v Avstriji — arest.

Kakih 50 korakov ceste bo med obema državama. Teh 50 korakov ceste pa je zanemarjenih in že skoraj po sredi poraslih s travo. Po njej ne hodijo ne Nemci (1000 Mark - Sperre), ne Avstrijci (ki ne dobijo potnih listov), in tako se godi že tri leta, da hodijo po njej samo — inozemci.

Še Saleburg smo si ogledali, pozdravili brate ob Dravi in sestre v Zili ter se vrnili v ljubljeno domovino z Mickiewiczovim vzklikom: »Oj domovina, ti si kakor zdravje!« Jaz kot gospodar sem temu prozaično pristavil, da po avstrijskih in nemških kočah nisem videl pred nami nikakega napredka in da inozemci iz teh krajev niti najmanj nimajo pravice zabavljati nad našimi kočami, ki jih po zidavi in opremi večkrat celo prekašajo. Na to mojo opazko sta tovariša v predoru nad Jesenicami samo nekaj zamrmrala, iz česar sem mogel točno razumeti le besedi »poezija« in pa »kšeft«.

<sup>1</sup> Kidrič: Zgodovina slov. slovstva, str. 342. — Fr. Orožen: Val. Stanič, prvi veleturist. Plan. Vestnik 1907, str. 2. — Zeitschrift des D. u. ö. A. V. 1881.

## Naš kotiček

Črtica o umetniškem značaju slikarja Valentina Hodnika.

Čeprav se je življenje Valentina Hodnika končalo že z leti, ko drugi večkrat šele pričenjajo s pravim ustvarjalnim delom, bo ostalo za novejšo slovensko upodabljačo umetnost pomembno iz dveh razlogov: na splošno, ker je pomagal dograjevati obraz naše prosvete z vso veliko odpovedjo do samega sebe, kakor je bila odslej vedno zapisana našim umetnikom, posebno pa še zato, ker je bil prvi slikar, ki je šel vsebine svojemu življenju iskati v veličastvo Zlatorogovega kraljestva.

Meščanu, ki preživlja svoje dni med pisarniškimi stenami, je težko razumeti človeka, ki je vse svoje življenje zapisal goram. Tuj bo ostal vsakemu, kdor ni planin doživel s srcem in ni okusil sproščenosti, ki planinca z nizkih tal brig in težav dvigne, kadar ga objamejo gore, veličastne, mogočne, a dobre vsem, ki se jim približajo z dovtetnostjo. Take so bile vsikdar za prerano umrlega Tineta Hodnika.

Ni naključje, da se je Tine v svojem slikarstvu usmeril v pokrajinarstvo. Pravi Bohinjec je bil vse dni, privezan na gore, in vsa njegova umetnost očituje to njegovo razmerje do njih. Nekaj prasnovega, pastirskega je v njegovih podobah, odsev življenja njegovih prednikov. Nastajale so iz volje, s kakršno si pastir ureže piščalko, da iz nje izvablja melodije za solnce, za bele oblake, za stare borovce in strme gore, ki mu stotero vračajo njegovo veselje.

V planinah je našel vso uteho svojemu življenju; vendar je bil toliko odvisen od mesta, kolikor je to konzument skoro vse umetniške tvorbe naših likovnikov. Čeprav je imel uspeh, kadarkoli je razstavljal, s svojim delom ni tako pogosto silil med ljudi, kakor je sicer navada drugih. Bohemu od nog do glave, mu ni bilo, da bi si s komolci in pestjo utiral pot, kakor mu v življenju ni bilo nikdar postlano z rožicami materialnih dobrot. Rajši je ostajal v svoji majhni hišici ob jezeru, odpovedujoč se vsem beraškim podporam mesta. Življenje, ki ga je proč od vsega malomestnega kruhoborstva sklenil ob tihem Bohinjskem jezeru v vznožju gora, ki jim je bil tako vdan, pa je bilo vredno živeti: dela, ki nam jih je ustvaril in zapustil, bodo pričala za vselej, da je bil Tine Hodnik slovenski slikar. —

Prve korake v trpko šolo umetnosti je stopil Hodnik na kiparskem in risarskem oddelku obrtne šole v Ljubljani. Profesor Repič, ki je bil večini naših slikarjev in kiparjev prvi mentor, je v Hodniku spoznal, da so ga rojenice obdarile s pravimi talenti, in mu je pokazal pot, vodečo dalje k popolnosti. Ni pa se Hodnik mogel ločiti od svojih gora; do leta 1932 je slikal po Bohinjskih hribovih, ko se je odločil za Zagreb. Dve leti je zdržal na akademiji pri Kovačiču in Vanki, nakar se je vrnil, kakršen je odšel. Preveč je bil zrasel s planinami, da bi mu na akademiji mogli uničiti naravo z lažjo, ki so jo tam imenovali »moderna« umetnost.

Vpliv Repičeve šole, v kateri so največ obdelovali les in kamen, je Tinetu ostal za vselej. Kakor bi jih klesal iz trde gmote, take so bile njegove slikane gore. Ko jih je upodabljal, ni iskal v njih mehkužnih nastrojenj, meglene zabrisanosti in negotovosti. Z vso ostroostjo je prikazoval svoje velikane, skalovje, zraslo na skalovje, in vso divjino narave, večno se borečo in večno obstajajočo skozi razdejanja elementov.



Vsakikrat, ko se je vračal v dolino, je nosil s seboj podobo z novim motivom. V trdem in neprestanem delu je tekom let upodobil skoro vse Triglavsko pogorje. Ni se strašil ne zime ne viharja: v gorah je bil doma! Kadar so se preko vrhov in nizdol v dolino podile srebrne megle in za njimi črni oblaki, takrat je s stolalom in platnom hitel v skalovje, da se mu gore, ki je bil ves ž njimi, prikažejo v novi, vse mogočnejši podobi.

Danes ne poje več jeklo njegovega cepina ob trdo skalo, slikarsko orodje je za vselej v kotu; on sam je našel počitek v objemu svojih planin.

Njegove številne slike so raztresene vsenaokrog. Treba jih bo zbrati in o priliki pokazati vse to delo, porojeno iz čistega srca in iz čiste ljubezni do naših planin. Da utrdimo pomen Hodnikove umetnosti za vse, ki so ga doslej manj poznali in cenili, in se oddolžimo dobremu domačinu za njegovo veliko ljubezen do naših gora, bi naj planinci organizirali pregledno razstavo njegovega dela. Saj je z njegovo smrtjo slovenska umetnost izgubila enega svojih najboljših krajinarjev, slovensko planinstvo pa najmarljivejšega klicarja. Ne smemo ga pozabiti.

Čoro Škodlar.

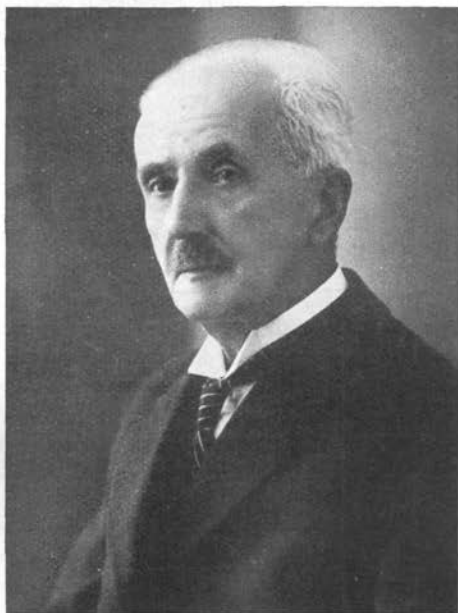
## Obzor in društvene vesti

Planinsko turistično potovanje po Jadranu. — O splošnem načelu in načrtu za taka potovanja smo v zadnji (4.) številki (str. 109) objavili poseben članek. Zdaj prinašamo vozni red za ta potovanja:

Maj	Jun.	Jun.	Jul.	Jul.	Jul.	Avg.	Avg.	Sep.	Sep.	Prihod	Odhod	
31	12	24	5	17	29	9	21	2	13	11.15 19.15	8 12.15	Sušak Senj Starigrad
Jun.												
1	13	25	6	18	30	10	22	3	14	11.45 17	10 12	Starigrad Starigrad Ist
2	14	26	7	19	31	11	23	4	15	17	7	Ist Rogoznica
3	15	27	8	20	Avg. 1	12	24	5	16	5 8.30 16.30 22.30	0 10.30 19	Rogoznica Otok Jabuka Otok Biševo Split Makarska
4	15	28	9	21	2	13	25	6	17	9 12.45 17.45	7 10.45 13	Makarska Jelsa Makarska Orebić
5	17	29	10	22	3	14	26	7	18	6.15 16.30	4 11	Orebić Polače na Mljetu Dubrovnik, gradska luka
6	18	30	11	23	4	15	27	8	19	5 8 11 16	0 7 10 15	Dubrovnik, gradska luka Risan Kotor Tivat Hercegnovi
7	19	Jul. 1	12	24	5	16	28	9	20	5 11 15 24	0 9 13 16	Hercegnovi Bar Ulcinj Bar Dubrovnik II
8	20	2	13	25	6	17	29	10	21	11.30 19.15	7 12.30	Dubrovnik II Trstenik Hvar
9	21	3	14	26	7	18	30	11	22	10 16 19	2 13 19	Hvar Murter Preko
10	22	4	15	27	8	19	31	12	23	7		Sušak

Posebej so nam došla še tale pojasnila: Iz Sušaka vozi parnik »Pelješac« mimo glavnih naših kopališča (Kraljevica, Crikvenica, Novi). V Senju se razgleda Nehajgrad. Potem gre vožnja mimo Jablanaškega fjorda, skozi Velebitški kanal v Stari grad. Od tam naslednji dan vzpon na Veliko Paklenico v Velebitu, za neplanince pa izlet s parnikom v Novigradsko morje. Iz Starigrada v Ist po glasovitem Ljubačkem kanalu. Iz Ista v Rogoznico skozi Kornatsko otočje (okoli 200 otokov). Na otoku Biševo je znana morska modra špilja, dostopna le ob mirnem morju. Nato v Split. Z avtomobili izlet preko Dinarskih planin do Livna, na povratku mesto Klis in špilja Vranjača. Iz Makarske vzpon na Biokovo ali s parnikom do Jelse in nazaj na kopanje. Iz Orebiča izleti na Sv. Ilija, iz Polača do Mljetskega jezera. — Iz Risna izlet pod vrh Orjena z avtomobili, na vrh peš, ali s parnikom po celi Boki Kotorski. — Iz Bara vzpon na Rumijo, oz. vožnja do Ulcinja in nazaj. — Program je torej obsežen in pripraven za vsakogar.

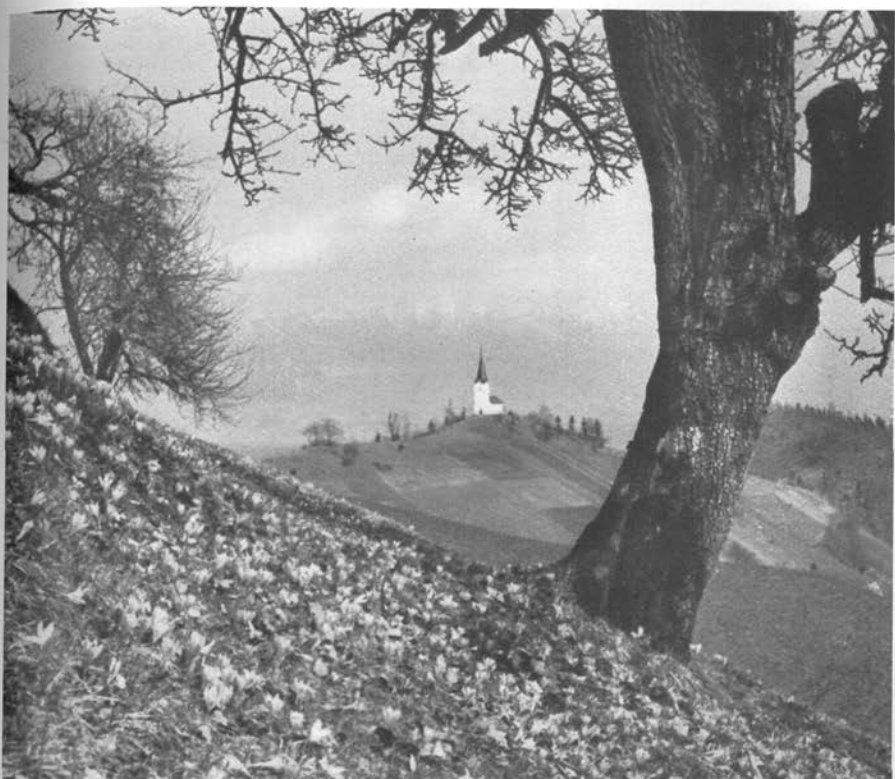
Prijave in naročila sprejema agencija Dubrovačke parobrodske plovitve na Sušaku (brzovaji: Dubroplov-Sušak), ki je prevzela tehnični del izleta.



**Ljudevit Stiasny** †. V 74. letu starosti — porodil se je l. 1862 v Kamniku — je dne 5. marca t. l. v Slovenjgradcu umrl okrajni šolski nadzornik v p. Ljudevit Stiasny, ki mu je bil oče Čeh, uslužbenec pri financih, mati Slovenka. Do zadnjega krepak in zdrav ter duševno izredno čil, pa po rodu delaven, je ostal samec in je vse življenje posvetil najprej svojemu poklicu — šoli, vzporedno z njim pa spoznavanju domovine, sveta, prirode. O njem kot šolniku je pisal J. E. Polak v »Učiteljskem Tovarišu« dne 12. marca 1936. V ljudsko šolo je hodil v Trzinu, v gimnazijo (štiri razrede) v Kranju, učiteljske je l. 1882 dovršil v Ljubljani in je še istega leta služboval kot učitelj v Kamniku (od 8. novembra dalje, med prvimi štirimi posvetnimi učitelji na prej frančiškanski šoli), nato v Radovljici in v Zagorju, kjer je postal nadučitelj in (1902) okrajni šolski nadzornik za Krški in pozneje tudi Litijski okraj; to nadzorništvo je upravljal do svoje upokojitve l. 1924, odkler je prebival v Ljubljani. Od l. 1914 do 1919 je bil

obenem kot učitelj pridržen meščanski šoli v Krškem, od l. 1918 do 1920 je bil tudi okrajni nadzornik meščanskih šol. Stiasny je bil izredno plodovit šolski pisatelj; poleg mnogoštevilnih prispevkov v vseh naših šolskih in pedagoških časopisih je izdal štiri zbirke učnih slik, učne slike za ponavljalne šole, računico in čitanko za te šole, stalna uradna poročila.

S planinstvom je bil Stiasny v vseletni zvezi kot eden izmed naših največjih potovalcev. Imenovali so ga celo Ahasvera. Označba pa ni dobra; saj pomeni Ahasver nemirnega, nestalnega potovalca, ki ga usoden greh, huda vest, srčna tegoba obupa neprestano goni iz kraja v kraj, Stiasny pa je potoval po določenih smereh, z veseljem v srcu, z zanimanjem za kraje in ljudi, z ljubeznijo do njih in do prirode, obenem z željo, da omogoči tudi drugim veselje in užitek, ki ga je doživel na potovanju sam. Večinoma s kolesom in peš, sa seveda tudi z železnico, z vozom, s parnikom je prepotoval skoraj vso Evropo, pa tudi obližje Azije in Afrike. Bil je v Rusiji (Petrograd — o njem je spisal posebno knjigo) do Urala, ob Kaspiškem morju; prepoznal je Kavkaz in dalje, je videl Carigrad, Spitzberge prav tako kakor Afriko do Sahare. Vsa potovanja je zanimivo in poučno opisal.



*Foto Janko Skerlep*

Iz okolice Jamnika pod Jelovco

Prehobil je vse naše planine. Vedrega, pokončnega moža, ki večje družbe ni iskal, pa se je tudi ni ogibal, ste mogli srečati na kateremkoli samotnem vrhu, pa prav tako pri slovesni otvoritvi novega Aljaževega Doma v Vratih (kjer sva se prvokrat osebno srečala) kakor 14. oktobra 1934 pod Brano, ko so Kamničani postavili na vrhu spominski križ (marsejska tragedija!), ali lansko leto v skupini naših izletnikov v Bolgariji, ko je 73 letni sivolasi Stiasny prav mladeniško držal korak z mlajšimi in najmlajšimi. — Preudarna usmerjenost in modra umirjenost je Stiasnega odlikovala kakor povsod tako tudi v planinstvu. Ni bil nikak planinar, ki bi se lovil za uspehi predrznosti, a ni se nikakor ustrašil težjih vzponov in je imel smisel in razumevanje za prirodni vzgon nove mladine; dajal pa ji je — vzgojitelj — trezne nauke.

Sotrudnik našega Vestnika je bil od kraja in prav do zadnjega. V III. letniku (1897) je njegov potopis »Iz Sevastopola skozi Jalto v Simferopol«; 1901: »Čez Kavkaško pogorje«; 1902: »Na Vezuv«. Po daljšem odmoru, vsled zaposlenosti na upravno-šolskem polju, leta 1925: »Po Bambergovih poti na Triglav« in prihodnje leto (1926) razprava o nevarnostih v planinah s psihološkega vidika: »Sugestija in avtosugestija v planinah«. Na vabilo za prispevek k 40 letnici SPD je za letnik 1933 spisal značilni članek »Da bi se povrnili na naše planine nekdanji zlati časi!«; v planinah pogreša nekdanje »svete tišine« in obzirnega vedenja mladih ljudi. V istem letniku (1933) je obširno opisal svojo turo »V Poljskih Tatrah«.

G. Polak ga na navedenem mestu označuje tako:

»... On ljubil je Boga v prirodi,  
ga ljubil je dušah je otrok«...

Dr. J. T.

**Mednarodna fotografska razstava v Ljubljani.** Fotoklub Ljubljana je pred dvema letoma priredil svojo prvo mednarodno razstavo in je z njo odlično uspel; saj je iz 27 držav prispelo 1765 slik, med njimi 1477 od inozemcev, a sprejetih je bilo 559 del iz 26 držav. Zdaj pripravlja naš Fotoklub svojo drugo razstavo (II. mednarodna razstava umetniške fotografije v Ljubljani), ki bi naj bila odprta od 2. do 24. maja t. l. Za njo so po svetu bili razposlani v štirih jezikih prospekti s pogoji in navodili. Prepričani smo, da bo naš podjetni in agilni Fotoklub (Ljubljana, Levstikova ul., poštni predal 278) tudi tokrat v vsakem oziru uspel in svoj ter našega naroda ugled ponovno in še bolj uveljavil v širnem svetu.

**Karta Škofjeloškega pogorja.** Podružnica SPD v Škofji Loki je izdala in založila orientacijsko karto Škofjeloškega pogorja v merilu 1:75.000. Nabavi se v knjigotržnicah, pri Osrednjem društvu v Ljubljani in pri podružnici v Škofji Loki za Din 6.— Karta sega na sever do Boh. Bistrice, Kropce in Nakla, na vzhod do Kranja, Voklega, Št. Vida nad Ljubljano, Viča pri Ljubljani, na jug do Vnanjih gor, Drenovega griča in Idrije, na zapad preko italijanske meje do sovodni Čerknice z Idrijo. Odtis zemljevida je litografski, trobarven, zelo pregleden in vsebinsko bogat: ima 33 kartografskih znamenj. Razen izletnikom bo zemljevid dobrodošel tudi smučarjem in šolam. Z njim je v smeri proti Škofji Loki podaljšan zemljevid SPD »Julijske Alpe«.

**Zmrznil v snegu.** † Emil Vilfan. Akademik elektrotehnik Emil Vilfan iz Ljubljane se je 28. februarja sam napolil na Veliko Planino, kjer je imel z bratom čez zimo v najemu pastirsko kočo. Mudil se je v Stahovici, v Praprotnem ga je videl oskrbnik planinske kočice na Veliki Planini, potem je za njim izginila vsaka sled in vest. Prav tedaj je nastopilo slabo vreme, na vrhovih so besneli snežni viharji. Ko je preteklo več dni, ne da bi se Emil vrnil, ga je šel brat na Planino iskat, a v globokem snegu ni bilo nikjer sledu, niti kočica ni kazala obiska. Ker ni bilo dvoma, da se je zgodila nesreča, sta nato dve ekspediciji preiskali vso Planino in okolje. Zaradi visokega, sveže zapadlega snega je bilo iskanje zaman; reševalci so se vrnili, da počakajo ugodnega vremena. Ko je začel sneg kopneti, so 22. marca smučarji naleteli na truplo ponesrečenca, še podsuto pod snegom. Takoj je bila pozvana komisija, ki je prihodnji dan pregledala položaj. Vilfan je ležal na hrbtu, z nahrbtnikom pod glavo, na glavi čepico, v nahrbtniku je imel hrano in obleko. Kakor vse kaže, v snežnem metežu ni našel svoje kočice,

dasi je bil od nje oddaljen le kakih 100 m, se je pri blodnji utrudil, se vlegel, da bi si počil, in tam zmrznil. Spravili so ga v mrtvašnico v Stranjah, kjer so ga 25. marca pokopali ob navzočnosti mnogih tovarišev. V imenu planincev mu je govoril poslovilne besede Boris Režek in nato zastopnik Sokola. Pevec iz Stranj in iz Kamnika so mu zapeli žalostinke. Župnik g. Langerholz se je zavzel, da je bil pogreb čim lepši — takega pogreba v Stranjah pač še ni bilo.

Rajniki je bil miren, resen mladenič, ki je — brez staršev — skrbel sam zase ter iskal oddiha in izživiljanja v planinskem svetu.

**V snežnem metežu omagal. † Stanko Dolhar.** Na Veliko soboto, 11. aprila, je 7 smučarjev, med njimi brata Štefan in Stanko Dolhar, hotelo še do pozne noči prismočati na Kredarico. Smučke so si navezali šele odstran Spodnje Krme; sneg je bil težak, ker je deževalo, in smuka naporna, pa tudi opasna, ko je iz dežja nastajal snežni metež. Pod Zgornjo Krmo sta dva smučarja izjavila, da se vrneta. Ostalih pet je nadaljevalo pot; pri koči v Zgornji Krmi, o kateri so vedeli, da je po plazu podrta in za prenočevanje neporabna, so si odpočili in nato krenili proti Kredarici. Bila je že trda noč, snežni metež z divjim viharjem vedno hujši, vse odeto v gosto meglo, markaciji niso mogli slediti. Zaradi utrujenosti in mraza izčrpani, so se skušali zakopati v sneg; a bil je presuh. Okrog ene ponoči so se odločili, da se vrnejo nazaj. Le Štefan Dolhar se ni vdal in je sam nadaljeval pot navzgor. Ostali štirje, med njimi Stanko Dolhar, so se obrnili navzdol; vreme je bilo strašno: snežni vihar, blisk, grom, plazovi. Na srečo so našli markacijo. Bilo je okrog štirih zjutraj. Zdaj pa je izjavil Stanko, da pojde za bratom, in sicer v Staničevo kočo; kljub resnemu odsvetovanju tovarišev jih je zapustil in izginil v noč. Ostali trije so se, ko se je že daniilo, srečno vrnili do koče v Zgornji Krmi in tam našli tudi ona tovariša, ki sta bila že od kraja opustila nadaljevanje ture. Štefan je vso noč, do jutra blodil po megli; ko pa se je megla malo razredčila, je zagledal le nekaj desetih korakov pred seboj Triglavski Dom na Kredarici. Tam je našel pomoč (Joža Čop, dr. Miha Potočnik, Robert Kump, Matej Frelih i. dr.). Reševalci so našli Stanka vsega izmučenega sedečega v snegu; šel je še z njimi kakih sto metrov, potem je omagal, in ko so ga pripeljali v kočo, je izdihnil. Popoldne so ponesrečenčev truplo z velikim trudom prenesli v dolino. Ostale tri so na potu v Krmo našli in okrepcali. — Rajniki Stanko Dolhar, po poklicu pasar, je bil rojen 20. novembra 1913 na Reki; ni imel več staršev in je živel pri štirih sestrah v Ljubljani. Izvrsten telovadec in vnet smučar, je bil tudi zelo vdan planinstvu. Zaradi mirnega značaja in dobrega srca je bil v svojem krogu zelo priljubljen.

**Marijina kapela v Planici.** Kot mogočen hodnik k najbolj ponosnemu Julijcu, Jalovcu, in kot prvovrstno tekmovališče za zimski sport je Planica danes znana po vsem svetu in bo privlačevala od blizu in daleč obiskovalce-občudovalce od vseh strani. Kakor mora biti odslej tam čim več ugodnih priprav za telesno dobročutje, tako naj bo — si je zamislil veliki potnik in planinoljub duh, svetnik župnik **Jožef Lavtizar** — ondi poskrbljeno za možnost dušnih blagrov; postavi naj se pod Jalovcem Marijina kapela, prav po slovenski navadi, da stoji na razglednih mestih božji hram. Podjetni g. župnik upa, da bo svoj lepi načrt mogel že to leto izvesti, dasi za proračunske stroške (35.000 Din) razpolaga jedva z nezatno osnovnico. Zato se obrača na vse prijatelje Planice in oduševljenega planinstva, da za stavbo prispevajo svoj donesek. — Podpore se naj pošljejo na župni urad Rateče-Planica.

**Film »Triglavske strmine«** naše »Skale« je v Beogradu, kakor nam poroča naš tamošnji sotrudnik Aleksandar Sviridov, dosegel sijajen uspeh. Štirikrat so ga izvajali v veliki dvorani Kolarčevega ljudskega vseučilišča in vselej je bil naval tak, da so pošle vstopnice. Publika je burno ploskala našim znanim plezalcem, zlasti ko sta se pri prvi predstavi (24. marca) na odru pojavila Joža Čop in dr. Miha Potočnik ne samo v sliki, ampak osebno.

Pred vsakim izvajanjem je bilo informativno uvodno predavanje o Triglavu, triglavskih osvojevalcih in o njihovih uspehih, pa tudi o smrtnih žrtvah. »Politika« je dne 5. aprila prinesla obširen posnetek iz uvodnega predavanja g. Uroša Donića. Ni dvoma: Triglav je zdaj postal v Beogradu popularen.



Les Grandes Jorasses. (Predavanje Martina Meierja.) Pod okriljem SPD se je 7. aprila vršilo v dvorani Delavske zbornice predavanje Monakovčana Martina Meierja, ki je s prijateljem Rudolfom Petersom junija lanskega leta premagal dotlej nedostopno steno gore Les Grandes Jorasses v sklopu Montblanca. Predavatelja je predstavil tajnik SPD dr. Brilej, nato je mladi plezalec, ki mu je dan prav tako dar žive, nazorne besede, kakor izpričuje njegova zmaga nad steno izredno mero volje in poguma, ob pestri seriji zanimivih fotografskih posnetkov, ki sta jih s Petersom napravila na svoji turi, podal napeto zanimivo zgodbo svojega čina. — Prva turista, ki sta se že leta 1907. lotila severne stene Les Grandes Jorasses, sta bila Angleža Jon in Knobl, a sta komaj premagala vznožje. Leta 1931. sta bila v steni Monakovčana Rittler in Brehm, a tovariši so ju našli mrtva blizu vstopa — mogočen plaz ju je bil pahnil v prepad. Naslednje leto sta se lotila te izredne ture znamenita plezalca Schmitt in Ertl, a zaradi strahovite nevihte sta morala namero opustiti. Njima sta sledila Nemca Gröner in Eckmeyer; zaman! Še višje sta se povzpela leta 1934. Haringer in Meierjev tovariš Peters, ki sta imela že blizu dve tretjini stene za seboj, ko ju je ustavila silna nevihta s plazovi in viharjem, in je Haringer svoj drzni podvig poplašal z življenjem. Nič boljše usode kakor njegovi predniki ni bil deležen sloviti Francoz Charlet, ki je šestnajstkrat naskočil steno, a zmerom zaman. — Dne 20. junija lani se je odpravil Meier sam, da preišče možnosti vzpona. V noči na 27. junij pa sta bila s prijateljem Petersom po sedemurni naporni hoji že pod vznožjem stene, kjer sta prvokrat prenočila. Naslednje jutro sta ob precej neugodnem vremenu prodirala v goro. Najprej sta premagala 250 m povsem zledenele strme stene, katere naklon je znašal povprečno 80 do 90 stopinj, nato dva mogočna stolpa in spet 150 m visoko ledišče. Naposled sta prišla na strm greben, ki ju je privedel do vrha. Vrh sam je povsem odsekana, 100 m visoka gladka ploskev s previsi. Po trideseturni borbi, po eni noči, ki sta jo prebila sredi strmine, je bila stena premagana in lahko verjamemo predavateljevi besedi, da sta na vrhu zavriskala od radosti, kakor še nikoli. — Slike, ki so spremljale Meierjevo pripoved, so zgovorno dodale še, kar je predavatelj v svoji skromnosti zamolčal.

## Razgled po planinskih časopisih.

### O planinstvu v Novi Zelandiji.

Tudi na tem velikem, povsem civiliziranem otočju vzhodno od Avstralije je pod angleškim vplivom zelo razvito planinstvo, ki ima hvaležno polje v gorati površini z vršaci nad 3000 m. V mestu Dunedinu izhaja planinski časopis, iz katerega ene obsežne številke posnemamo te-le podatke:

»The New Zealand Alpine Journal. A record of mountain exploration and adventure by members of the New Zealand Alpine Club« (»Opis planinskih raziskovanj in doživljanj članov N. Z. alpinskega kluba-društva«), junij 1935, VI. letnik, št. 22; obsega 214 strani. Urejuje ga J. A. Sim v Dunedinu (Južna Nova Zelandija). Izhaja letno. Nevezana knjiga, tiskana na močnem papirju, spominja po obliki in uredbi na »Alpine Journal« (London), vendar ga ne dosega ne v zunanji opremi (papir, tisk, slike) ne vsebinsko. Ima več prav dobrih ilustracij, deloma z vrčtanimi smermi, ter nekaj skic. Izdajatelj je »New Zealand Alpine Club«, Dunedin. — Temu letniku je priložena brošurica s seznanom vsebine ter z indeksom V. letnika tega »Journala« (1932, 1933 in 1934). — Zanimiv je društveni motto: »Perge et perage«, ki se nahaja i na knjigi i na brošuri na prvem mestu, pred naslovom...

Čitamo in strmimo. Odpira se nam nov svet, tako zelo nov, znan in vendar tako malo znan. Vstajajo pred nami gore, ledeniki, jezera, Alpe, ki jih komaj po imenu poznamo iz daljnih šolskih let; sodelujemo pri turah in ekspedicijah, o čijih težavah mi komaj sanjamo, a jih zmagujejo drzni, podjetni in vztrajni planinci alpinisti na drugem delu sveta, na »boljši« polovici! Čitajte z menoj.

Uvodni sliki (pogled na Rees dolino) sledi seznam vsebine (18 člankov), temu pa sestav društva samega: ustanovljeno l. 1891., sestoji iz osrednjega odbora s sedežem v Dunedinu, ter 6 podružnic (za province: Auckland, Wellington, Canterbury-Westland, Otago, North-Otago, Southland). — A. Scott nam v članku »Fettes« zanimivo opisuje težavne, deloma prvenstvene vzpone v pogorju

Hooker (Hooker Range), predvsem na njega najvišji in gospodujoči vrh Mt. Fettes (8092 čev., 2467 m), ki se tako imenuje po W. Fettesu, ustanovitelju Edinburškega Fettes-collega. Po obliki spominja gora na naš Triglav, kateremu se bliža tudi po višini. Članek je ilustriran in opremljen s skico. — Miss N. Byles nam z geološko-planinskega vidika slika vrhove ob izviru Mahitahi reke in Zora ledenika, med njimi je prvenstveni vzpon na Mt. Strachan (8559 č., 2600 m). Piše strokovnjaško resno, mestoma pa polno globoke občutenosti. Prevzame jo veličastvo gora, da pravi: »Čemu vse malenkostne skrbi umrljivega življenja, oz. življenje samo, če ga gledamo v njih podobi? V prihodnji geološki dobi bodo človek in njegove skrbi, kakor da bi jih nikdar ne bilo. Čudovit je mir, ki kraljuje nad prastarimi vrhovi, in lahkota duha, ki te prevzame v višavah...« — Dr. E. Teichmann objavlja zapiske svoje ekspedicije v Waitatoto dolino l. 1908. z namenom, da bi spoznal zapadno stran Mt. Aspiringa (9975 č., 3035 m) »kralja Otago Alp«. (Ilustr.) — O tabornjenju v dolini Godley reke (v bližini Tekapo jezera) za časa božičnih počitnic, ko se je združilo 35 članov društva s Severne in Južne Zelandije, je podano kratko poročilo in točni opisi kratkih »izletov« in vzponov posameznih skupin na razne vrhove in ledenike iz te doline. (Ilustr.) — A. Jackson strogo stvarno opisuje silno težavno odpravo na vrhove v srednjem toku Dart — reke preko ledenikov, hudournikov, v skrajno slabem vremenu, z navi, v Barrier-pogorju (Mt. Ian, Ferrier, itd.). Skica, ilustr. — Z grebeni v Hopkins Valley nas seznanjajo W. Gilkison in R. Russell ter G. Johnson. Prva pravi, da je Hopkinsov gorski predel polje deviškega plezalstva; kratko našteva prve plezalne poizkuse v njem ter svoje prvenstvene, izredno opasne vzpone na Mt. Glenmary, Anita Peak, i. dr., dočim druga dva duhovito in živahno registrirata svoje. Ilustracija z vrtkanimi smermi. — Poln filozofiranja, precej poezije in dosti sentimentalnosti piše M. Roberts pod naslovom Aeroplan in Arawata (dolina), kako je pri njegovih vzponih (na Mt. Eros, Ionia i. dr.) sodeloval tudi aeroplan. Tu je treba omeniti, da je v redko obljudenih, v prometnem oziru skoraj nič oskrbljenih dolinah N. Zelandije aeroplan dokaj važno sredstvo ne samo za transport turistov, nego tudi za prenašanje njih tovorov (šotorov, živeža). Več ilustracij. — Članku o ponovni turi na Murchison, na drugi največji ledenik N. Zel. Alp, sledi R. Ellisov strokovni spis o alpinskem šotoru, kakršen naj bo za N. Z. Alpe, s primerno skico. — Kratko, precizno registrira W. Wilson nekaj plezalnih tur iz Pioneer kočice na 13 premaganih vrhov (Mt. Haast, Frank, Douglas, i. dr.) v 10 dneh. Rekord! — L. Wilson nas na zanimiv način seznanja s svojimi težavnimi vzponi v Hookerju. (Ilustr.). Članku so dodane opazke k smerem na Mt. Cook (Hooker). — O daljnjih plezalnih turah v istem pogorju duhovito poroča A. Pearson. Šaljivo in polno zdravega humorja nam riše W. McClymont spretno izvedene vzpone na Glacier Peak (ledeni vrh, 9865 č., 3009 m) z vzhodnega in Malte Brun z južnega grebena. (Ilustr.). Sledi od istega vodiča smeri od Mt. Haidingerja do Hochstetter-Doma (omenja vrh, njegovo višino, od katere strani, v katerem času dostopen, smeri in pota nanj, zgodovina...), imenitno sestavljen, zanimiv posebno za one, ki radi delajo plezalne ture; njim je tudi namenjen. (Opremljen z več ilustr. z vrtkanimi smermi).

Za nas s »starega« sveta pač najbolj zanimiv pa je L. Bryant-ov »Novo Zelandijec v Švici«. Potoval je tja sam, plezal tam brez vodnika. Zanimivo je, kako presoja on alpinistiko v naših krajih. Nekaj posnetkov: Za Chamonix veli, da to ni »nikako mesto za N. Zelandijca. Kraj prekrasen, vendar N. Z. hribolazec, zrasel in treniran v samotah N. Z. Alp, si ne more kaj, da ne bi občutil izumetničenosti vse okolice«. Občuduje pa dovršenost plezanja in plezalne tehnike v skalah, o kateri oni morejo le sanjati... Kar smatrajo v Švici za slabo vreme, bi N. Z., vaje in treniran v strašnih severozapadnih viharjih, značilnih za N. Z. alpske predele, spoznal za izredno ugodno... Posebno zanimivo mu je dejstvo, da je na svojih turah srečaval toliko različnih narodnosti in toliko zanimivih večerov prekramljal v družbi Italijanov, Avstrijcev, Nemcev, Čehoslovakov i. dr., ki so živeli gori v vzornem tovarištvu, dočim so v nižavah narodi eden proti drugemu polni nesoglasja in sovraštva. Za njega je noč v

švicarski planinski koči pravo doživetje. Obžaluje toliko nesreč in smrtnih slučajev v gorah Švice, konstatuje, da je v tem oziru N. Z. planinska zgodovina vesela, in srčno želi, naj bi ostalo tako. — Navdušen je osobito za Matterhorn, ki mu posveča kar slavospev, kot edinstvenemu vrhu, ki prevzame vsakega ljubitelja gora. Preplezal ga je od več strani in tudi druge vrhove v Švici. Primerja vzpone v N. Zelandiji s plezanjem v Švici. V Švici, kjer so visoko ležeče koče, je plezanje na najvišje vrhove enako enodnevnomu izletu, tovor minimalen, koče prostorne in dobro oskrbovane. V N. Zelandiji pa je malo koč, vreme skoraj stalno nesigurno, večje so distance preko ledenikov, ki so obsežnejši in težavnejši, tako da zahteva tam vzpon na visok vrh skoraj obseg ekspedicije. Visok bivouak s bivaškim materialom ter zaloga sredstev za dolgo in morda neprostoVOLjno bivanje v višinah zahteva težkih tovorov; plezanje je dolgo in težavno in notorični severozapadni viharji (»North-Wester«) absolutno onemogočajo več velikih nalog v eni sezoni. Čeprav so skalni vrhovi in skalna tehnika plezalcev v Švici neprimerno boljša nego N. Z. vrhovi in tamošnja skalna tehnika, ne more istega nikakor reči o švicarskih ledenikih in o plezalni spretnosti na ledu. N. Zelandija nudi planincu več prilike za izpopolnitev sekanja stopinj s hojo z derezami ter za splošno spoznavanje ledu in za spretnosti na njem; k temu jih prisili baš vedna variacija stanja na snežnikih in ledenikih, ki je v Švici neznana. Isto pravi pisatelj o plazovih; v Švici se mu zde kar nedolžni, dočim jih mora vsak N. Z. alpinist, ako hoče kaj doseči brez nesreče, resno proučavati. — Nadalje ga veseli, da N. Z. Alpe še niso »poplavljene« s turisti, da njihovi vzponi še niso klasificirani, tabulirani ter da trgovski interesi še niso dosegli gorskih samot. — Vzrok te razlike najde v različni okolici: planinske razmere v N. Z. zahtevajo odpornejšega alpinista. »Mladi Zelandijci vidijo v svojih planinah veliko priliko, da se sami samcati po robu postavijo močnem Prirode ter v tej visoki »igri planinarjenja« pomagajo razviti lastnosti, ki so tako važne v največji vseh iger — v življenju... Sledi od nam že znanega W. Mc. Clymonta, lektorja zgodovine na vseučilišču v Otago, zgodovinski pregled Srednjih Južnih Alp (Mid-Southern Alps) od l. 1642—1883, znanstveno sila zanimiv in izčrpen. — J. Knowles: prvenstvena vzpona na Mt. Maori in Edward iz Dart. (Ilustr.). — Pod naslovom različne ekspedicije je registrirano med drugimi tudi več odličnih prvenstvenih vzponov.

S tem so članki končani in slede društvene ter splošne beležke (ustanovitve novih koč, organizacija društvenega glasila, itd.), nekrologi eminentnim umrlim članom ter literarni obzor. Tu najdemo zopet Kugyjevo »Aus dem Leben eines Bergsteigers« avtobiografijo planinca s polstoletnim izkustvom, ki gleda v planinarjenju neusahljiv studenec za okrepitev značaja ter vir nepopisne radosti in fizične osvežitve. Njegovo izkustvo je dalekosežno in vsebuje vsoto najženjalnejših ekspedicij, ki so morda izmed največjih, kar jih je sploh kdo dovršil. — Odprtlim pismom uredniku in obsežnim društvenim vestem sledi lakoničen seznam mnogoštevilnih prvenstvenih vzponov in raziskavanj v posameznih gorskih predelih.

Iz cele knjige, iz vsakega članka nam veje nasproti neizmerno spoštovanje in ljubezen N. Zelandijcev do rodne zemlje, osobito do planin, ki so jim, kakor že omenjeno, radi vremenskih prilik še posebno težko dostopne. Zato tem bolj občudujemo njihove uspehe.

Milka M. T.

**Hrvatski Planinar**, ki ga izdaja Hrvatsko Planinarsko Društvo kot mesečnik, za naročnino letnih Din 50.— članom (nečlani plačajo Din 60.—, dijaki in znanstveniki Din 40.—), se kaže v letniku 1936 v prenovljeni, polepšani obliki in z zelo obzorno vsebino. V rokah imamo prve 4 zvezke, po katerih podajemo kratek pregled. Za ovoj se je izbral gladek, debelejši in svetlejši papir; na ta ovoj se natisne v vsaki številki po ena in vsakikrat druga planinska slika, včasih (n. pr. v 1. in 2. števil.) enaka, kakor se nahaja tudi v tekstu, ali drugačna (kakor v 3. in 4. števil.). Te naslovne, nič stilizirane slike so praktična poživitev zanimanja za vsako številko. Razen tega sta, kakor lani, vsaki številki priloženi dve celostranski sliki v bakrotisku na umetniškem kartonu, nevezani, tako da se lahko dasta v okvir; te priloge so res v kras vsake številke. Med besedilom pa je v vsaki številki več slik, ki služijo v pojasnilo spisov. Vse slike izpričujejo, da ima HPD mnogo odličnih fotografov.

Vsebina je pod uredništvom dr. Frana Kušana mnogostranska in temeljita; posebno se odlikuje s strokovnimi spisi iz — da se tako izrazim — pomožnih ved planinstva. Prva štev. se uvaja z načelnim člankom urednika dr. Kušana o smislu in veljavi sodobnega planinstva, z zelo preudarnimi in pametnimi nazori. Od istega pisatelja je pomembna razprava o nahajališčih planike v severnovzhodnih Prokletijah (s slikami). O oblakih in vremenu je prof. Milan Kovačević spisal važno poučno razpravo (s slikami). Dj. Pany opisuje vzpon na Orjen, dr. Janeković na Klek; ta poroča tudi o gradnji novega Tomislavovega Doma, ki res izredno napreduje. Starosta med planinskimi fotografi, vedno čili dr. R. Simonović po svoji praksi ocenjuje (v 1. in 2. štev.) album »Hrvatske planine«; iz društvenih vesti izvemo, da je bila lani otvorena planinska kočica na Platku (med Risnjakom in Obručem, dohod s Sušaka). — V drugi številki končuje dr. Janeković svoj spis o Kleku. Prof. Girometta kliče glasen memento vsem poklicanim činiteljem zaradi katastrofalnega uničevanja prirode, posebno gozda, v Dalmaciji, s točnimi podatki iz vseh krajev. Potopise so prispevali: dr. Ljubica Svoboda Virag-Drašković skozi srednji Velebit, M. Čubelić na Vlašić pozimi (smuški izlet, za to planino je treba najmanj pet dni), dr. A. Cividini na Ravno goro. V kratkem članku je pobuda, da se naj prične sestavljati hrvaška planinska terminologija; prvi prispevki so že tu: za sneg, led, sanke, krpje, smučke. V kratkem sestavku se dajejo nauki, kaj naj se na planinah pije in jé. Na Vagnju je podružnica »Mosor« otvorila svojo novo kočico. — V tretji štev. piše inz. Stivičević o sledovih živali — zanimiv predmet za opazovanje med potom. Vsestrani so potopisi: A. Margetić po Biokovu, S. Banović od Banjaluke do Jajca, Srečko Vatovec kar monografijsko (z zemljevidno skico) in vendar živo o Prokletijah. Pregledno se poroča o poslednjih ekspedicijah na Kavkaz in priporoča se zgradnja smuških skakalnic na področju HPD. Društveni vestnik je v vseh številkah obsežen. — V 4. štev. je aktualen spis dr. Frana Kušana o gojitvi planinskih rastlin; pisatelj utemeljuje in izvaja načrt, naj se planinske rastline, posebno take, ki so svojstvene našim planinam, umetno gojijo v posebnih nasadih, zlasti v bližini planinskih koč. — Vladimir Horvat opisuje, kako je z večkrat opasnim prodiranjem pod zemljo dognal, da znamenita jama a Vrlovka pač nima horizontalne zveze z brezdnom Bazgovico, ki ga je tudi preiskal (s sliko). Boris Vrtar želi, da se izda vsestranski zemljevid Zagrebačke gore. Opisan je izlet na Vrani Kamen in Crni vrh v Papukgorju v Slavoniji. (Lj. Spodnjak). — Srečko Vatovec nadaljuje svoj temeljiti potopis v Prokletije; tura je zahtevala mnogo naporov in poguma. (V spisu se govori — str. 109 — o kraškem, ne »karsnem« terenu, kraški gradji); pridejanih je več dobrih slik. — Po predavanju dr. I. Horvata poroča Boris Vrtar o botanični ekspediciji po planinah Stare Srbije in Makedonije. (Ko se na str. 117 omenjajo težki plezalni problemi v stenah Solunske Glave, bi se moglo navesti, da je Nežilovske Karpe kot prvi že preplezal naš Uroš Zupančič. Plan. Vestn. 1935, 214.) — V izvlečku je povedana vsebina predavanja Miroslava Čubelića o edinstvenem vzponu Rudolfa Petersa in Martina Meierja čez severno steno Grandes Jorasses. — Križevačka podružnica HPD je na Kalniku lansko leto postavila planinsko kočico. Umetniški prilogi sta Aubrieta Croatia in Stenah Čvrsnice (foto dr. I. Horvat) in Bijele Stijene, glavni vrh (foto V. Novak).

Očitnega napredka Hrv. Planinarja se veselimo z brati Hrvati.

J. T.

**Der Bergsteiger** (izdaja D. Ö. Alpenverein). Januar 1936. Manfred Krüttner: Lahka pot na Zwölfer-(Kofel). — G. J. Poitschek: Diavolezza. Gorska simfonija. Z naslovi muzikalne kompozicije opremljen spis (Preludij, Andante maestoso, Scherzo etc.), ki ga ponazorujejo zelo lepe slike Pontresine, ledenika Morterač in Piz Palù-ja. — Gora s stotino spustov (Weißfluh). — Božične pesmi in njih zgodovina. — Meje užitka. Pisatelj (Werner Toth-Sonns) razglablja o živčnih in duševnih senzacijah, ki jih doživlja planinec, in skuša odrediti mejo med užitkom in trpljenjem pri planinskih turah. — V Pitztal. — Hubert Peterka: V viharju in oblakih čez gorske grebene Wallisa-a (tura preko Rimpfischwängegrata na Rimpfischhorn, preko Arbengrata na Obergabelhorn, čez tako



imenovani Teufelsgrat na Täscherhorn, in končno čez greben Malega Matterhorna na Breithorn. Težke ture v snegu in ledu, povrhu še v slabem vremenu, lepo opisane! — Rudolf Fritsch: Iz zapadnih Kamniških Planin. Članek se nadaljuje in konča v letošnji 3. (marčevi) številki. Vsebuje sledeče ture: Severnozgodovinska stena Grintavca, prvenstvena; neposredna severnozgodovinska stena Grintavca; Dolgi Hrbet (pisatelj je zanj izkopal nekdanjo imensko tvorbo »Langkofel«) po severnozgodovinski steni ter greben Dolg. Hrbta do Škrbine; Štruca (severna stena in severnozgodovinska stena). Nadaljevanje v 3. številki: Skuta, severnovzhodna stena, dalje Kranjska Rinka, zapadni greben (večinoma v novi smeri) in vzpon čez severnovzhodni greben. Pisatelj je izvršil te ture v družbi znanega alpinista Huberta Peterke. Na koncu navaja poleg nemške skoraj izčrpno tudi slovensko literaturo zadnjih let o Kamniških Planinah, pri čemer zlasti vpoštevava v Plan. Vestniku objavljene ture.

Februar 1936. L. Schmaederer: Odprava monakovske mladinske sekcije A.-V. v Kavkaz. (S krasnimi slikami Užbe itd.) — Smučarske ture v Pitztalju. — Raz Wartsteina (prvi vzpon pozimi). — Torre del Diavolo. (Zgodovina vzponov in nezgod na tem težkem stolpu v Dolomitih.) — Ali je že dosežena meja težkoč v skali? Ludvig Schmaederer trdi, da bo podjetna mladina sicer premagala še mnoge navpične stene, da pa je že dosežena absolutna meja težavnosti pri plezanju v stenah in da so tudi možnosti tehnike s klinom in vrvjo izčrpane. — Sledi nekaj beletrije, čudovite zimske slike Hoeka in Rudolphija in članek: Imena starih kmetskih rodov v gorah.

Marec 1936. Pomladni smučarski izlet v Dolomite (dr. E. Hanaušek), v skupino Marmolate, ki ima največji spust v Alpah, in v grupo Sella. — Fritz dall'Armi: Zimski dnevi v Sekstenski dolini. — Kopanje zlata v Visokih Turah (zgodovinski članek o pridobivanju te rude v tkzv. »Goldberggruppe«). — Piz Trubinasca (prvenstven vzpon čez severno steno). — Na smučeh čez Ritterkopf (3000 m) v Vis. Turah (Goldberggruppe). — Hubert Peterka: Pallaviccini-žleb. Popis vzpona skozi žleb v izredno težkih okoliščinah, med grmenjem plazov.

**Österreich. Alpenzeitung. Januar 1936:** Rudolf Peters: Boj za severno steno Grandes Jorasses. Zgodovina raznih poskusov v tej steni, ki je predstavljala »zadnji veliki problem v Alpah« in ki sta jo Peters in Meier osvojila v preteklem poletju. Meier je o turi predaval v aprilu 1936 v Ljubljani, Celju in Zagrebu. — Düchtal (5198 m), opis vzpona, ki ga je izvršila avstrijska kavkaška odprava lansko leto. — Februar 1936: Charles A. Houston, New York: Zena Denali-ja. (Denali imenujejo Indijanci najvišji vrh Alaske, Mt. Kinley (6126 m); pisatelj pripoveduje tu o vzponu na Mt. Foraker (5273 m), ki je od Mt. Kinley-a oddaljen 15 milj in ki ga Indijanci imenujejo Zena Denali-ja. Bil je to prvenstveni vzpon na to goro, ki se glede težavnosti lahko meri s himalajskimi osemstičaki; saj se njegova prepadna pobočja dvigajo 15.500 čevljev nad bazo s prepadi okrog 12.000 čevljev (angleški čevljev = 0.305 m). Zaradi primere navajamo: Mt. Everest se dviga 12.000 čevljev nad koncem ledenika, njegova južnovzhodna stena meri 10.500 čevljev. — Nove ture v Vzhodnih Alpah: Fritz Hinterberger našteva v l. 1934 izvršene prvenstvene ture in navaja tudi nekatere še nepopisane iz prejšnjih let. (Iz naših planin, zlasti iz Julijskih in Kamniških Planin ni navedb, ker še vedno nismo zbrali po izdaji »Našega alpinizma« v naših Alpah po Slovincih izvršenih prvenstvenih tur. (Alpinist. odsek SPD se bo lotil tega posla.) — Marec 1936: Poročilo o delu odbora Avstr. Alpenkluba v l. 1935: Navaja kot glavna dogodka l. 1935 zavzetje severne stene Grandes Jorasses po nemški dvojici Meier in Peters ter ekspedicijo v Kavkaz, pri kateri je bil Alpenklub častno zastopan po podpredsedniku prof. Schwarzgruberju in 11 moških, ki so vsi člani kluba. Tudi v monakovski kavkaški ekspediciji je bil klub zastopan. D. Leutelt (tudi član AK) je izvršil na Islandiji zanimive gorske ture. Lepa vrsta predavanj, ki so obravnavala skoraj izključno same težje in nove ture, je tvorila kulturno bilanco kluba. Med predavatelji je našeta ga. M. M. Debelakova, ki je 21. februarja 1935 govorila o svojih turah v l. 1933/34. — Adolf Göttner piše o odpravi naraščaja monakovske sekcije DÖAV v Kavkaz. Obravnava zlasti delo in vzpone te skupine v gorovju Tepli (vzpon na Teplitau, 4423 m).

Dr. A. B.



**Berg und Ski** (glasilo društva Alpenverein Donauland, Dunaj). Janu ar 1936: Zimski dnevi v Nizkih Tatrah (Josip Pruscha): Opis smučarskih tur v malo znani in od tujcev malo obiskani gorski pokrajini. — Literarna kritika: Polemičen zagovor Hannes Schneiderjeve knjige: Na smučeh v Japonski, ki je naletela v nekaterih krogih na odpor. — Febr uar 1936: Zimski dnevi v Nizkih Tatrah (Jos. Pruscha). Nadaljevanje: Težke ture v burji in megli. — Poročilo o predavanju drzne potnice Aleksandre David-Neels »O Tibetu in njegovih skrivnostih«. — Marec 1936: Dr. Julius Kugy: Bivaki. Odlomek iz najnovejše knjige pisatelja: Anton Oitzinger, ein Bergführerleben. — Matija Z d a r s k y: Članek ocenjuje pomen in delo pionirja smučarstva v Avstriji in v Alpah, ustanovitelja lilienfeldskega stremena in lilienfeldske šole v smučanju ter prvega mojstra alpskega smučanja, ob njegovi osemdesetletnici. — V poglavju alpinistična literatura in umetnost: ocena dr. Kugyjeve knjige o Oitzingerju.

Dr. A. B.

»Foto revija, Mjesečnik za sve grane fotografije«. Iz 2. in 3. številke, ki smo jih prejeli, vidimo, da si je tekoči letnik tega uglednega domačega lista stavil za nalogo, da prinaša izčrpna navodila za snemanje portretov. Poleg raznih poučnih člankov je natisnjenih osem krasnih slik naših domačih fotoumetnikov, kar dokazuje, da je mogoče tak lep list izdajati z izključno domačimi slikami. List se priporoča vsakemu fotografu, strokovnjaku in amaterju. Številke se dobe brezplačno na ogled in se naročajo pri upravi Foto revije, Zagreb, Dalmatinska 6. Naročnina za pol leta Din 25.—

**O krasotah naše obale Jadrana.** (Predavanje.) Kakor smo poročali na str. 109 in kakor je razvidno iz voznega reda, objavljenega zgoraj na str. 151, priredi »Dubrovačka parobrodsko plovidba« s parnikom »Pelješac« posebno planinsko-turistično potovanje ob vsej obali našega Jadrana, od Sušaka do Ulcinja in nazaj, s pristankom ob vseh zanimivih pristaniščih, zlasti še takih, ki niso uvrščena v redni parobrodni promet in so torej običajnim potnikom nepristopna. Vozni red je vrhu tega sestavljen tako, da imajo potniki časa in prilike, spotoma pod posebnim vodstvom se povzpeti tudi na obmorska gorovja, ki nudijo čudovit užitek že zato, ker se dvigajo do večkrat prav impozantne višine naravnost iz morja in se zato z njih odpira nepopisno lep razgled na obmorski in morski svet s prirodnimi krasotami in zgodovinskimi posebnostmi.

Da se vsi dovtetniki širom najbolj prometnih krajev naše države nazorno upoznajo s kraji, kamor popelje potnike parnik »Pelješac«, sta se združila gospoda kapet. Gjur o P a n y in Lj. G r i e s b a c h za serijo predavanj, ki jih skupno priredita oziroma sta jih do danes že priredila v sledečih krajih: Sušak (18. IV.), Ljubljana (21. IV.), Maribor (22. IV.), Zagreb (23. IV.), Osijek (24. IV.), Sabac (25. IV.), Subotica (26. IV.), Novi Sad (27. IV.), Petrovgrad (28. IV.), Pančevo (29. IV.), Beograd (30. IV.), Celje (5. V.). — Združitev obeh predavateljev je bila srečna zamisel in medsebojna vloga dobro preudarjena: g. kapet. Pany je prevzel zemljepisni in splošno propagandni uvod, znani umetnik-fotograf Griesbach pa praktično predvajanje in razlago slik. Oba obvladata snov, t. j. poznata one kraje in njihove posebnosti, znamenitosti, neobičnosti, obširno in do vseh intimnosti točno, vseskozi z lastnim izkustvom. Obema pa je tudi dana gladka beseda, živ govor, resna stvarnost, na vabljev način in z dobrim ukusom večkrat prekinjena z neprisiljenim humorjem. Užitek je poslušati i enega i drugega; podvojen pa je užitek, ker se ob govoru vrstijo skoraj brez prekinjenja slika za sliko, vsaka dovršena v motivu in v tehniki — strmeče oko je malokdaj videlo slike take popolnosti! G. Griesbach je pri izbranih primerih fotografe tudi počul, kako je slike snemal.

I po snovi i po obliki spadata predavanji med najlepša o krasotah naše države. Iz njih more vsakdo spoznati, kako divni morajo biti šele v prirodi tisti kraji; zato se bodo pač odločili za predlagano potovanje v obilnem številu ljubitelji planin in morja.

T.

**Časopisi v zameno.** Naš »Planinski Vestnik« se bolj in bolj uveljavlja kot planinsko-slovestvena revija ne samo v ožji domovini, ampak tudi — in skoraj še bolj — v inozemstvu. Zanimanje za naš časopis rase od leta do leta; zato ga hočejo najrazličnejše publikacije imeti v zameno. Pridržujemo si o tem predmetu posebej poročilo; za zdaj beležimo, da dobimo v zameno za naš Vestnik 106 časopisov, med njimi jih je 63 iz inozemstva.

# TSCHAMBA

## aktivier Schütz vor Sonnenbrand Fii

Tschamba Fii je sredstvo napram opeklinam solčnih oziroma po snegu reflektiranih žarkov, ki zavzema z vsakega vidika popolnoma posebno stališče. Tschamba Fii je popolnoma nevidna tekočina, brez mašče, in izredno osvežujoča. Napram ultravijoletnim žarkom ne izvaja nikakega zaščitnega učinka v smislu filterskih sredstev, marveč preprečuje solčno opekline kot tako. Zaščita torej ni pasivna, marveč aktivna. Tschamba Fii preprečuje vnetja (rdečenje kože) in pospešuje izpremembo eritema v pigment (rjavenje kože).

NI MOGOČE PREDSTAVLJATI SI BREZ IZKUŠNJE NA LASTNEM TELESU, KAKO PRESENETLJIV JE UČINEK TSCHAMBA FII. POTRDILO O USPEHU, KI SO TISKANA NA ZADNJI STRANI, PA ŽIVO PRIČAJO, DA JE PRI UPORABLJANJU TSCHAMBA FII MOGOČE BREZ NADALJNJEGA OPUSTITI VSE VARNOSTNE MERE NAPRAM SOLNCU, KI STE JIH DOSLEJ UPORABLJALI, TER STAVITI NA SREDSTVO KAR NAJVEČJE ZAHTEVKE; NA TA NAČIN ŠELE SE BODETE NAUČILI CENITI PRAV VISOKO VREDNOST TSCHAMBA FII IN BODETE TE VREDNOSTI ZNALI PRAV IZKORISTITI.

Naravno je, da velja to v isti meri tudi za vse one, ki imajo kožo posebno občutljivo napram učinkom svetlobe. Ne glede na to, ali je ta občutljivost prirojena ali pridobljena (pri osebah, ki so radi svojega poklica malo na solncu), bo Tschamba Fii pomagal. Kupite v takem slučaju steklenico Tschamba Fii ter uporabljajte sredstvo — ne preveč štedljivo — pred solnčenjem, ter tudi po solnčenju, vsekakor pa takoj, čim se pojavljajo znaki kake nastajajoče opekline, kakor na primer vnetje, v izdatni meri. Ako nastopi rjavenje in je oseba le srednje občutljiva, je vsaka preventivna uporaba odveč. Da nastane posebno močno rjavenje, je treba, da solnce povzroči lahko vnetje. Pordčeno kožo nato malo namočite s Tschamba Fii in na mah bo izginila bolečina, vnetje in občutek vročine, in nastopilo bo rjavenje kože. Ako enkratno namakanje ne zadostuje, ponovite ga ponovno, osobito, čim bi nastopilo pri daljšem solnčenju nanovo kako vnetje. Ako je nastopilo resnejše vnetje, tedaj je treba sredstvo uporabljati v presledkih stalno, oziroma napraviti ovitke s čistimi obvezami, namočenimi v Tschamba Fii. Posebno pa naj se pazi, da solčne opekline ne ostanejo brez leka preko noči. Tschamba Fii je sicer v stanu tudi drugi dan odstraniti bolečine, vendar pa ne more tedaj več preprečiti luščenja kože.

Japan - und China - Importhaus  
EDUARD I. PAWLATA

Bihthoven (Holl.) — München — Wien

Generalno zastopstvo za Jugoslavijo  
**Drogerija Gregorič**  
dr. z o. z.

Ljubljana, Prešernova ul. 5

## NAVODILO:

Vsekakor je istočasna uporaba masti ali drugih, mast vsebujočih preparatov odveč in škodljiva, ker bi bilo učinkovanje Tschamba Fii s tem moteno. Ako naj Tschamba Fii leči solčno opekline, nastalo po uporabi masti, tedaj je treba kožo pred namakanjem s Tschamba Fii dobro oprati in očistiti od masti, najboljšje z vodo in milom. Ravno tako je škodljiva prevelika mašča kože same, ter jo je treba dnevno s pranjem in umivanjem dodobra odstraniti, ako naj Tschamba Fii učinkuje. Največjo pažnjo v tem oziru zasluži nos in osobito konec nosu, kjer se kožna maščoba izloča v posebno veliki meri, ter je vsled tega stalno več masti, kakor na drugih delih obraza.

Tschamba Fii se ne sme brizgati ali kapati na belo perilo, ker bi povzročale rastlinske sestavine sredstva madeže. Prav tako bi nastali madeži, ako bi perilo popijalo znoj od kože, ki je na njej usušeno Tschamba Fii. Taki madeži se dajo izprati edino s koncentrirano raztopino Persila ali sličnega sredstva. Dalje naj se Tschamba Fii nikar ne hrani v aluminijastih posodah, ali celo v železnih, ker bi se na ta način kaj hitro začel razkrajati in bi se v najkrajšem času pokvaril. Prav tako škoduje zmrznjenje, pri čemer obstoja nevarnost, da bi steklenica počila. Ako se tvori v kaki steklenici usedlina, je to brez pomena; preparat ostane pri tem popolnoma enakovreden.

Tschamba Fii služi tudi pri obsevanju z umetnim višinskim solncem izvrstno. Posledic prejakega obsevanja ni, ter povzroča hitro in sigurno enakomerno rjavenje kože brez vsakih opeklin. Vendar pa je treba paziti, da so daljša obsevanja le zjutraj, ker je mogoče le preko dneva opazovati posledice obsevanja ter preprečiti zle posledice. Tudi tu se uporablja sredstvo, kakor gori omenjeno, po prvem obsevanju, čim nastopi eritem, ter se ponavlja v razdobjih ene ure, dokler se eritem ponovno pokaže. Pri uporabi Tschamba Fii je mogoče obsevanja dnevno ponavljati ter je mogoče obsevne dobe jako hitro zvišati.

★

Poskusna steklenica, ca 70 gr . . . . . Din 18.—  
Mala steklenica, ca 120 gr . . . . . „ 30.—  
Velika steklenica, ca 220 gr . . . . . „ 42.—



**TSCHAMBA**  
Japan - und China - Importhaus  
EDUARD I. PAWLATA  
Bihthoven (Holl.) - München - Wien  
**Fii**

# TSCHAMBA Fii

aktiver Schutz  
vor Sonnenbrand



## NEKAJ PRIZNANJ.

Naš smuški kurz, ki se je mudil 12 krasnih solnčnih dni na Dortmund-koči v Kühtai, je uporabljal Tschamba Fii z najboljšim uspehom. Vzlic intenzivnemu obsevanju ni bilo ne enega slučaja opekline od solnca.

Posebno važno je, da ostane pri uporabi Tschamba Fii koža suha in se lahko normalno umiva. Na podlagi tebe izkušeni moremo Tschamba Fii kar najtopleje priporočiti.

**Deutscher Alpenverein Prag**  
za smučarsko oddelenje: Fiedler

Zaščitno sredstvo napram solnčnim opeklinam Tschamba Fii, ki ga mnogo naših članov početkoma ni hotelo uporabljati, ali pa so bili napram njemu vsaj skrajno skeptični, je pridobilo v krogih visokoalpskega kluba kar na mah izredno priljubljenost. Vzrok so izborne izkušnje, ki smo jih imeli s tem sredstvom v gorah tako pozimi, kakor tudi poleti. Vse neprijetne in boleče posledice solnčnih opeklin pri uporabi Tschamba Fii izostanejo, ter je vsak hribolazec zase, popolnoma neodvisno od drugih, prišel do spoznanja visoke kakovosti sredstva, ki ga danes vsakdo bvali in priporoča kot sredstvo za zaščito in za rjavenje.

**Austria - Bergsteigerschaft**  
(Deutscher und Österreichischer Alpenverein)  
Dvorni svetnik inž. Edvard Plohl

Vračajoč se iz Islandije, se Vam najlepše zabvaljujemo za Vaš dar. Ni lahko povedati v par vrsticah, kaj nam je pomenjala Tschamba Fii. Bili smo 31 dni na ledeniku, ter ves ta čas izpostavljeni solnčnim žarkom in vendar niti eden od nas ni kazal le sledu solnčnih opeklin. Istodobno z nami je delala na istem ledeniku neka islandska skupina. Vzlic uporabi nekega sredstva so oboleli vsi člani te skupine na solnčnih opeklinah. Ko smo prišli po tem času zopet v naselja, se je islandski zdravnik čudoma čudil, da je naša koža na obrazu še cela. Videl je bil drugo skupino, ki ji je visela koža v cunjah z obraza. Bil je začuden, da je sploh možnost dana, obvarovati se pred takimi opeklinami; dali smo mu Vaš naslov. Ponovno prisrečna bvala!

**Island - Vatna Jökull - Expedition**  
National Union of Students of England and Wales  
in Akademisch - Soziale Arbeitsgemeinschaft Wien  
Dr. F. Stefan, Dr. R. Jonas, Prof. F. Nusser

Na podlagi mnogih in bogatih izkušenj naših članov radi potrjujemo, da je Tschamba Fii sredstvo napram solnčnim opeklinam in za zdravljenje takih opeklin, prve vrste.

Opazujemo, da se preparat vedno bolj uveljavlja, in ga tudi sami priporočamo v interesu veslača samega, ki se more pod zaščito tega izvrstnega sredstva v veliko večji in izdatnejši meri posvetiti sportskemu delovanju.

**Österreichischer Kajak-Verband**  
za zvezno vodstvo Kaiser, Scharsach

Udeleženci avstrijske Kaukazukspeidicije, leta 1935. kluba Deutscher u. Oesterreichischer Alpenverein so bili opremljeni z zaščitnim sredstvom Tschamba Fii. Sredstvo se je obneslo v naših dvomesečnih turah v višini 5000 m vzlic izredno močni solnčni svetlobi izborna in nam je kar najboljšo služilo.

**Österreichische Kaukasusexpedition 1935**  
Vodja Prof. R. Schwarzgruber

Bili ste tako prijazni, da ste nam stavili za naše počitniško taborišče v Weissensee na razpolago nekaj steklenic Tschamba Fii, ter čutimo potrebo sporočiti Vam, da je učinek zadovoljeval v vsakem oziru. Poleg izkušeni v taborišču čujemo iz vrst naših članov (smuški kurzi, visokoalpski kurzi) le hvalo o učinkovanju Tschamba Fii. Posebno se poudarja, da nastopa učinek tudi po že nastalem opečenju po solnčnih žarkih, v polni meri.

Te naše izkušnje Vam sporočamo ne da bi nas za to zaprosili ter beležimo s spoštovanjem:

**za Amt für Lebensübungen an den Wiener Hochschulen**  
Raffelsberger

Imeli smo ob priliki izleta 24 naših članov v Visoke Ture in Ziljske Alpe priliko spoznati zaščitno sredstvo Tschamba Fii in smo ga temeljito preizkusili. Ne bi radi opustili prilike sporočiti Vam čudovite učinke tega sredstva.

Vzlic stalni močni žareči svetlobi v visokih višinah — Grossglockner in Grossvenediger med njimi — so ostali oni člani, ki so od začetka uporabljali Tschamba Fii, obvarovani popolnoma od solnčnih opeklin, ostali pa, ki so uporabljali druga sredstva in so vzlic tem sredstvom dobili opekline, so ozdraveli po naknadni uporabi Tschamba Fii v neverjetno kratkem času.

Zadovoljni smo, da moremo na podlagi naših izkušenj Vaše sredstvo toplo priporočiti vsepovsod, ter Vam stavljamo predstoječe poročilo v Vaše svrhe radevolje na razpolago.

**Niederlandsche Reisvereniging**  
Predsednik odbora za pešoe in zimski šport  
J. G. Beurs

Radi bi ugotovili pred najširšo javnostjo, da ima sredstvo proti solnčnim opeklinam Tschamba Fii izversten učinek. Na podlagi izjav naših članov ne učinkuje le kot zaščitno sredstvo v najširšem pomenu besede, marveč poseduje tudi presenetljiv zdravilni učinek. Moremo vsled tega priporočiti vsakomur najtopleje uporabo Tschamba Fii.

**Österreichischer Ski-Verband**  
tajnik Mauler

UPOŠTEVAJTE, DA NAVEDENO NI SO MORDA IZJAVE POSAMEZNI-KOV, MARVEČ PREMISLJENA PRIZNANJA SVOJE ODGOVORNOSTI SE POLNO ZAVEDAJOČIH SPORTSKIH DRUŠTEV!



**TSCHAMBA Fii**  
Japan- und China-Importeur  
EDUARD J. PAWLATA  
Balkonen 1011, München-Wien